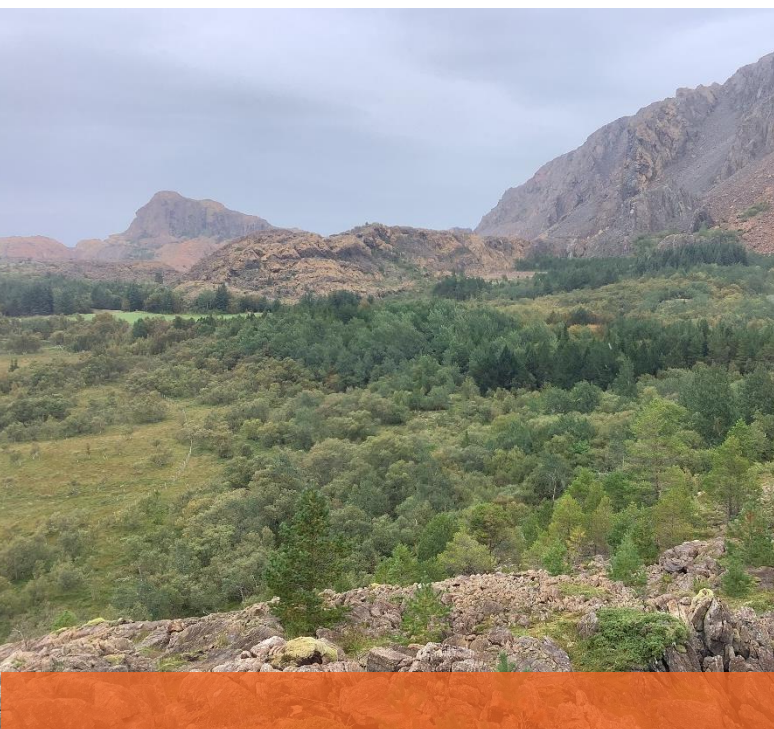

Skjøtselsplan for Audne gård, Leka kommune, Trøndelag

Solfrid Helene Lien Langmo

Skjøtselsplan for Audne gård, Leka kommune, Trøndelag

Forfattere: Solfrid Helene Lien Langmo

Publisert: 07.11.2023

Antall sider: 54 sider

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Lise Audne Hamnes og Henrik Dolmen

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Langmo, S. H. L. 2023. Skjøtselsplan for Audne gård, Leka kommune. Biofokus rapport 2023-108. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Kystlynghei og gjengroende/gjengrodd naturbeitemark nord for Audne gård i Leka kommune / Noe av landskapet rundt gården / kysthumle (BT) / En av mange beitemarksopper i naturbeitemarkene / Nyrestaurert naturbeitemark. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo

Biofokus rapport 2023–108

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-279-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

Forord

Skjøtelsplanen for Audne gård i Leka kommune er utarbeidet av Biofokus på oppdrag fra grunneierne. Skjøtelsplanen gir faglig forankrede anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen kystlynghei, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype kystlynghei, samt for naturbeitemarker som ligger i tilknytning til lyngheiene. Den baserer seg på feltbefaring og intervjuer med driverne.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del (kap. 1 og 2) gir en generell beskrivelse av naturtypen kystlynghei og beskrivelse av skjøtsel og restaurering av naturtypen. Andre del (kap. 3 og utover) er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og mot forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase. I tillegg finnes bilder og artslister, samt eksempel på villsaudrift gjennom året og retningslinjer for lyngsviing utarbeidet av SNO.

Biofokus takker grunneierne Lise Audne Hamnes og Henrik Dolmen for godt samarbeid i prosessen med skjøtelsplanen og for god mottakelse sommeren 2023, samt for faktaopplysninger, god dialog og verdifulle innspill til planen.

Markabygda, 07.11.2023

Solfrid Helene Lien Langmo

Kystlyngheilandskap sør for Audne gård sett mot nordvest. Lyngheiene ligger i stor grad konsentrert nær gårdene, mens de høyeste fjelltoppene i stor grad er mer eller mindre fri for vegetasjon. Det gule berget er kromitt, som inneholder bl.a. både gull og platina. Bergarten er en av flere spesielle bergarter som er med å farge Leka i gult og oransje. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Innhold

1	Generelt om kystlynghei.....	5
1.1	Ulike typer kystlynghei.....	5
1.2	Geografiske variasjoner av kystlynghei.....	6
2	Generelt om skjøtsel av kystlynghei	7
2.1	Beiting og dyrehold i kystlynghei	7
2.2	Lyngsviing	9
2.3	Restaurering av kystlynghei	10
2.4	Mer informasjon.....	10
3	Om Audne gård, naturgrunnlag og dagens drift	11
3.1	Kort områdebeskrivelse av Audne gård	11
3.2	Driftsbeskrivelse	16
3.3	Skjøtselsplan for Audne gård	18
3.4	Mål for skjøtsel	18
3.5	Planlagte skjøtselstiltak	20
3.6	Oppfølging av skjøtselsplanen	25
4	Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten	26
5	Kilder.....	33
	Vedlegg.....	34
	Bilder	34
	Artslister.....	42
	Eksempel på villsaudrift gjennom året fra Grøneng (Sogn og Fjordane)	46
	Retningslinjer for lyngsviing utarbeidet av SNO	47

1 Generelt om kystlynghei

Kystlynghei er en flere tusen år gammel naturtype som er dominert av røsslyng. Naturtypen har blitt til i de ytterste, oseaniske strøkene langs kysten der klimaet er så mildt at småfe har kunnet gå ute hele året, eller det meste av året. Om sommeren har også storfe beitet i lyngheia, og lyng ble slått til vinterfôr. For å skape godt beitegrunnlag ble lyngheiene svidd slik at det oppsto en mosaikk av gras- og urtevegetasjon (på nysvidde arealer) og lyngvegetasjon. Røsslyng er en vintergrønn dvergbusk som beites hele året, men er viktigst som fôrplante om seinhøsten og vinteren. Grasvegetasjonen er først og fremst vår- og

Røsslyng er en viktig art i kystlyngheia.

sommerbeite, men særlig starr kan spille en viktig rolle vinterstid. Selv om det er mange trekk i driftsmåten som er relativt ensartet, varierer både bruken og utformingen av kystlyngheia fra sør til nord og fra øst til vest.

Kystlyngheiene har spilt en viktig rolle i ressursutnyttelsen langs kysten og utgjorde tidligere ca. 2 % av landarealet i Norge. De strekker seg fra Lofoten i Nordland til Kragerø i Telemark. Det er også lynghei på noen få øyer i ytre Oslofjord, bl.a. på Hvaler i Østfold. Lyngheidriften har gått sterkt tilbake i løpet av 1900-tallet. Når driften reduseres eller opphører, gror lyngheiene igjen. Også skogplanting, gjødsling, oppdyrking, nedbygging og nitrogennedfall utgjør trusler mot gjenværende arealer, og kystlynghei er nå en sterkt truet naturtype (Norderhaug & Johansen 2011). Tradisjonell drift med helårsbeiting, eller beiting store deler av året, og lyngsviing er en forutsetning for opprettholdelse av kystlynghei.

Naturtypen kystlynghei inngår i kystlandskapet i en mosaikk med en rekke andre naturtyper slik som semi-naturlig eng- og strandeng, strandberg og myr. Det norske kystlyngheilandskapet utgjør en del av et større lyngheilandskap som finnes langs atlantehavskysten sør til Portugal. I Norge, som i resten av det europeiske kystlyngheiområdet er lyngheia på sterk tilbakegang. Norge har verdens nordligste kystlyngheier og dermed et spesielt ansvar for å ivareta disse. Variasjoner i miljøvariabler (kalkinnhold, uttørkingsfare og vannmetning) danner grunnlag for en rekke grunntyper av kystlynghei, og variasjoner i bruk (lyngsviing og beiting) øker kompleksiteten i artssammensetningen og diversitet. Tiden etter lyngsviing kan deles inn i fire ulike faser; pionerfase, byggefase, moden fase og degenererende fase, og enkelte arter kobles spesifikt til noen av disse fasene. Nybrent kystlynghei med lyng i pionerfasen inneholder en del urter og gras, mens gammel lynghei (30-50 år) ofte er meget artsfattig og har et velutviklet mosedekke. Selv om lynghei generelt regnes som et relativt sett artsfattig økosystem er det totale biologiske mangfoldet knyttet til hele lyngheisyklusen betydelig. Som i de fleste andre semi-naturlige økosystemer øker også artsmangfoldet, spesielt av de skjøtselsavhengige artene, med kalkinnholdet i jorda (pH).

1.1 Ulike typer kystlynghei

Kunnskapen om variasjonen i kystlyngheivegetasjonen er under utvikling. Det nyeste systemet for beskrivelse av variasjonen i norsk natur, Natur i Norge (NiN), deler kystlynghei på grunnlag av

kalkinnhold, uttørkingsfare og vannmetning inn i tolv grunntyper: Kalkfattig bakli-hei, kalkfattig kystlynghei, kalkfattig tørr kystlynghei, kalkfattig fuktig kystlynghei, intermediær bakli-hei, intermediær kystlynghei, intermediær tørr kystlynghei, intermediær fuktig kystlynghei, svakt kalkrik kystlynghei, svakt kalkrik tørr kystlynghei, sterkt kalkrik kystlynghei, sterkt kalkrik tørr kystlynghei (Halvorsen et al. 2015).

I tillegg til røsslyng er bl.a. blåbær, flekkmarihånd, tyttebær, krekling, smyle, kornstarr, tepperot og skrubbær vanlige arter i norske kystlyngheier. Kalkrik kystlynghei skiller seg fra den kalkfattige ved et høyere innslag av kalkrevende arter som flekkmure, blåstarr, reinrose, vill-lin, fjellfrøstjerne og orkideer. Bakliheier, som ofte er nord- og østvendte, gjerne i humide skråninger, har typiske arter som bjørnekam, revebjelle, ormetelg, blåbær og blokkebær. Kystlynghei med høy uttørkingsfare har gjerne arter som heigråmose, melbær, kveinarter, finnskjegg og gulaks. Kystlynghei med høy vannmetning skiller seg fra tørrere grunntyper ved et framtrædende innslag av fuktkrevende arter og myrarter som klokkeling, blokkebær, rome og bjønnskjegg.

Nedenfor finner du en kort beskrivelse av karakteristiske trekk for kystlynghei i sør, vest og nord. For å ivareta det biologiske mangfoldet er det viktig å ivareta lyngheier som representerer variasjonen langs hele kysten i tillegg til variasjonen i lokale komplekse miljøvariabler.

1.2 Geografiske variasjoner av kystlynghei

Sør-Norge

Det meste av kystlyngheiene i sør er relativt tørr kystlynghei, fukthei er sjeldnere. I de sørlige heiene forekommer klokkesøte langs kysten fra Lindesnes til Stavanger. I sørhellende lyngheier på litt næringsrik grunn kan man finne en del andre urter som blodstorkenebb, fagerperikum, kystmaure og firtann. På Lista og Jæren finnes det fortsatt en meget spesiell lyngheitype: lynghei som er et suksesjonstrinn mellom marehalmndyne og skog. De domineres av røsslyng, krekling, krypvier, marehalm og sandstarr.

Vest-Norge

Kystlyngheiene i vest dvs. fra Rogaland til Møre og Romsdal, har størst utstrekning i vest-øst-retning og for hundre år siden gikk lyngheia her langt inn i fjordene. I dag dominerer imidlertid lyngheia først og fremst de ytterste øyene og de ytre fjordstrøkene. Her finnes arter med høye krav til fuktighet og lang vekstsesong. Klokkeling, som vokser i fuktigere områder enn røsslyng, er vanlig her, og purpurlyng, som er frostømfintlig, finnes i en smal stripe ytterst på kysten til Sunnmøre. En rekke arter med vestlig utbredelse i Norge har lyngheia her som sitt viktigste habitat, for eksempel vestlandsvikke, lyngøyentrøst, fagerperikum, heiblåfjær og kystmyrklegg. Artsmangfoldet synker fra vest mot øst på grunn av at de klart vestlige artene faller ut.

Midt- og Nord-Norge

Fra Trøndelag til Nordland, dominerer fukthei på grunn av mye nedbør og lav temperatur. Torvdybden kan være flere desimeter og overgangen mot myr er glidende. Krekling blir et stadig vanligere innslag nordover og kan bli mer dominerende enn røsslyngen. Siden den har lavere beiteverdi kan det skape problemer i områder med vinterbeiting. Slåttstarr og torvull er også vanlige. Fra Sunnmøre og nordover minker innslaget av vestlige arter, mens innslaget av nordlige arter og fjellararter øker, som for eksempel dvergbjørk, rypebær og molte. Tørrhei (høy uttørkingsfare og lav vannmetning) kan forekomme i sørhellinger og på arealer med skrint jordsmonn. Her øker andelen av urter og gras som tepperot, engkvein og rødsvingel, og melbær er et karakteristisk innslag. Den norske kysten domineres av fattige

bergarter, men nordover finnes det innslag av kalkrike bergarter som gir rik hei med innslag av kalkkrevende arter. Også på skjellsand kan det utvikles slik rik hei.

2 Generelt om skjøtsel av kystlynghei

Kystlyngheiene er skapt ved rydding av skog, lyngsviing, beiting og lyngslått. De har utviklet seg gjennom gjensidig påvirkning mellom lynghei og beiting, først og fremst med gammelnorsk sau, men også med geit og sommerbeiting med storfe. Helårsbeite med gammelnorsk sau ansees som den viktigste driftsmåten for å ta vare på kystlynghei. Ved innsiktsfull drift kan en også skjøtte kystlynghei ved beiting med spælsau, norsk kvit sau eller andre saueraser fra tidlig vår til sein høst, og tidvis vinterbeiting kombinert med tilleggsfôring når forholdene tilsier det. Storfe som kviger, sinkyr (kyr i tørrperioden), ammekyr med kalv samt kastrater kan beite i kystlynghei om sommeren når det inngår strandeng eller andre arealer med gras- og halvgras i tilstrekkelig omfang i beiteområdet som helhet.

2.1 Beiting og dyrehold i kystlynghei

Beiting er viktig for ivaretagelsen av kystlyngheiene, og i snøfattige og vintermilde kyststrøk med kystlynghei finner man former for utegangerdrift. Hold av dyr, uansett driftsform, krever at man følger tilhørende regelverk, se www.lovdata.no. Utegangerdrift er omtalt spesifikt flere steder i regelverket, med både egne tilpasninger og med dispensasjoner fra hovedregelverket mot at enkelte vilkår holdes. Av viktige regelverk å sette seg inn i, kan man trekke frem: «Lov om dyrevelferd» (Dyrevernova), «Forskrift om velferd for småfe», «Forskrift om velferd for produksjonsdyr», «Forskrift om merking, registrering og rapportering av småfe» og «Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer». Dispensasjon om «utegang uten tjenlig oppholdsrom» krever tillatelse fra Mattilsynet.

For å kunne tilpasse dyretallet til beitegrunnlaget, må beitegrunnlaget vurderes. Beitegrunnlaget påvirkes av variasjoner i både naturforhold og hevd, og må derfor vurderes for hvert enkelt beite. Ofte inngår det flere naturtyper i det samlede kystlandskapet som beites, noe som også bør tas inn i den totale vurderingen av dyretallet. Dette kan være strandenger som er gode vår- og sommerbeiter, eller myr som kan ha viktige halvgress og starr utover høst og vinter. Kystlynghei i god hevd utgjør gode beiter, og inneholder helst vekslinger av røsslyng i både pionerfase, byggefase og moden fase. Dette gjør at beitedyrene kan veksle mellom røsslyngplanter av ulik alder og høyde. Beitekvaliteten til røsslyngen varierer med alder, og særlig gammel, forvêdet og skadet røsslyng forringer beitene mye. En del kystlyngheier finnes i vekslinger med mye bart berg, mens andre lyngheier danner tette tepper hvor røsslyngen har et høyt dekke. Både dekning og kvalitet på røsslyng tas med i beregningen av dyretall per arealenhet.

Gode vinterbeiter er nødvendig for et godt dyrehold. Nøkkelarten røsslyng inngår i beitegrunnlaget gjennom hele året, men er viktigst utover høsten og vinteren, da omfanget av andre beiteplanter reduseres. Selv om røsslyng er den viktigste vinterbeiteplanta, er tilgang på starr og gras som dyra finner innimellom lyngen betydningsfull for det samlede næringsopptaket om vinteren. Småfe på utmarksbeite skal etter regelverket ha tilsyn minst en gang per uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres slik at forhold som kan medføre dårlig velferd, syke, skadde og avmagrede dyr, oppdages så tidlig som råd er. Det er en forutsetning at beitelokalitetene gir muligheter for å komme til med nødfôr, også i perioder med dårlig vær. Beitene må ha tilstrekkelig

ferskvannstilgang gjennom hele året. Det må planlegges løsninger for mulig vannmangel, både sommer som vinter.

I «Forskriften om velferd for småfe», omtales utegangerdrift spesielt, og i § 18 «Unntak fra kravet om tjenlig oppholdsrom – utedrift», kan oppsummeres i følgende viktige punkt:

- 1) *Dyretallet skal tilpasses beitegrunnlaget.*
- 2) *Eier eller annen med ansvar for dyrene skal ha mulighet til raskt å skaffe tilstrekkelig og egnet fôr i tilfelle situasjoner der beitet ikke gir tilstrekkelig næring.*
- 3) *Det skal etableres fôringsplass som gjør det mulig å fôre dyrene på en god måte.*
- 4) *Terrang og vegetasjon skal gi tilstrekkelig ly, og dyrene skal ha beskyttende ullfell i kalde årstider.*
- 5) *Det skal etableres innhengning som gjør det mulig å samle dyrene.*
- 6) *Dyrene skal samles når det er nødvendig av dyrevernmessige hensyn, og minimum vår og høst for kontroll, merking, napping og klipping av ull, nødvendig parasittbehandling, o.l.*
- 7) *Paring skal skje slik at lamming og kjeing kan forekomme når beite- og klimaforhold er gunstige.*
- 8) *Tilsynet skal intensiveres før og under lamming.*

Gammelnorsk sau og andre husdyrslag

Gammelnorsk sau (ofte kalt villsau) er mye brukt i utegangerdrift i kystlynghei, ettersom det er en hardfør, lett sau som er tilpasset helårsbeiting hvor det er vilkår for det. Under de riktige kombinasjoner av milde vintre, tilstrekkelig med areal og velskjøttede kystlyngheier, greier gimrer og voksne sauer av gammelnorsk sau seg vanligvis tilfredsstillende gjennom vinteren. Paring skal skje slik at lamming om våren ikke starter før beitegraset er kommet i vekst slik at sauene finner næringsrikt fôr til produksjon av melk. Kommer det tungt snøfall som blir liggende, og som gjør det vanskelig for sauene å få tak i tilstrekkelig fôr, må en straks sette inn tiltak med tilleggsfôring og om nødvendig hente dyrene i hus og/eller innhegning med ly for nødvendig oppfølging. Innholdet av protein i beiteplantene gjennom vinteren er gjerne noe knapt. Gammelnorsk sau kan i noen grad tære litt på kroppsreserver gjennom vinteren. Dyrene må da ha fått bygd opp kroppsreserver gjennom sommer, høst og førjulsvinter.

Gammelnorsk sau er godt tilpassa beiting i kystlynghei.

Dersom lammene fra sau i kystlynghei ikke har nådd tilfredsstillende slaktevekt, kjøttsetting og fettinnhold ved tidspunktet for høstslakting må man gjøre tilpasninger. Disse lammene som ikke er slaktemodne må da overvintres på en måte som sikrer tilstrekkelig førtilgang og god dyrevelferd. Små sauelam må ikke gå sammen med vær slik at de kan bli paret, da drektighet krever svært mye og setter individet tilbake i utvikling, og kan være i strid med kravet om godt dyrehold. Produksjonsmessig er det heller ikke noen god løsning at utegangersau lammer årsgamle, da en lett kan komme inn i en vond sirkel med seinere lamming og dermed små lam om høsten.

Vanlig norsk kvit sau og andre norske langhalete raser med regional utvikling og tilpassing (steigar, cheviot, ryggja), spælsau og eventuelt andre saueraser kan også beite i kystlynghei lenge utover høsten der det er vilkår for det, og i deler av vinteren når det blir kombinert med innefôring som sikrer dyra tilstrekkelig med energi og protein. Driftsmåten som kombinerer utegangerdrift og innefôring er lite brukt i dag sammenlignet med tidligere, men er fortsatt i bruk m.a. i området ved Lindesnes i Vest-Agder, Rogaland, Hordaland og enkelte steder videre nordover langs kysten. Beiting med de langhala sauerasene eller spælsau i kystlynghei gjennom sommeren vil ofte gi mindre tilvekst på lamma enn annet utmarks- eller fjellbeite. Mengdeinnslaget av gras og urter er viktig, det gjelder å få en god start på tilveksten hos lamma fra våren av, og at tilveksten ikke stagnerer og blir for lav når en kommer utover sommeren og seinsommeren. Ved større innslag av strandeng i tilknytning til kystlynghei, kan beitet være tilfredsstillende som sommerbeite både til tynge saueraser og stedvis til storfe (sinkyr, kviger, kastrater, ammekyr). Naturtypen strandeng er det generelt mer av på deler av Trøndelagskysten og særlig i Nordland (Helgelandskysten) enn hva som er tilfelle på Vestlandet.

2.2 Lyngsviing

Lyngsviing er avgjørende både for opprettholdelse av ønsket artsinnhold i lyngheiene og det biologiske mangfoldet, og for sikring av godt og tilstrekkelig beitegrunnlag. Det er derfor viktig å planlegge lyngsviingen for flere år framover slik at man til enhver tid har den mosaikk av grasarealer og lyngarealer av forskjellig alder som er ønskelig. Ved planleggingen av avsviingen må man også ta hensyn til spesielle verdier knyttet til området, slik som fugl, kulturminner, landskapestetikk og eventuelle erosjonsproblemer. Det er viktig å orientere seg om hvilke verdier som finnes i

Lyngsviing er ei vanleg skjøtelsesform i kystlynghei.

området gjennom f. eks forvaltningsorgan som kommunen, fylkeskommunen, Statsforvalteren eller Miljødirektoratet/Statens Naturoppsyn, og tilpasse den planlagte skjøtselen til disse verdiene.

Når det gjelder lyngsviing, er de generelle rådene at avsviingsflatene ikke skal være for store. Med store avsviingsområder minker det biologiske mangfoldet og sauene får vanskeligere for å finne godt fôr i tilstrekkelige mengder til enhver tid. For lammenes tilvekst er det spesielt viktig at det finnes lett tilgjengelige grasarealer fra våren og utover sommeren. Lyngsviingsarbeidet blir imidlertid mer arbeidskrevende når avsviingsarealene er små så det gjelder å finne en passe balanse.

I denne sammenheng er det viktig å kunne vurdere og bestemme hvor lang tid det skal gå mellom hver gang man svir av samme område dvs. hvilken rotasjonsperiode lyngheivegetasjonen skal ha. Utviklingen av røsslyngplanten går gjennom flere faser, fra pionerfase til byggefase og videre til moden fase. Fôrproduksjonen er høyest i tidlig byggefase. Når lyngen begynner å bli gammel («moden») dvs. vanligvis når den har blitt 20-30 cm høy, brenner man på nytt. Hvor lang tid det tar varierer med klima, lokale vokseforhold og beitetrykk, men man regner med 8-20 år. Siden utviklingen av røsslyngen kan variere så mye er det viktig at man lager individuelle skjøtelsesplaner som tar hensyn både til røsslyngens evne til å regenerere, røsslyngens tilveksthastighet og en vurdering av problemarter som kan komme inn etter sviing. Eksempler på problemarter er einstape, sitkagran, rynkerose og tistler.

Selve avsviingsarbeidet må også planlegges nøye med hensyn til hvor ilden skal starte og avsluttes. Myr- og vannkanter kan være naturlige avslutningslinjer, men det hender at man må lage branngater (5-6 m) for å sikre en god avslutning. Man må sørge for å ha brannsløkkingsutstyr tilgjengelig og man må varsle brannvesenet på forhånd. Naboer bør også varsles. Det er viktig å være mange nok for å sikre at man kan styre brannen. Brenning må bare gjennomføres under gunstige værforhold og med tele eller fuktig jord, dvs. i perioden fra sein høst til tidlig vår. Hvis man ikke selv har erfaring med lyngsviing, bør man få hjelp fra noen med erfaring, i hvert fall første gangen.

2.3 Restaurering av kystlynghei

I gammel lynghei dvs. lynghei som ikke har vært brent på lenge, kan det være et kraftig oppslag av busker og trær. Hvis lyngheia skal tas i bruk igjen bør dette ryddes før man brenner på nytt. Noe bjørk, rogn og ulike vierarter bør imidlertid settes igjen fordi det kan være viktig «tilskuddsfôr» for sauene. I gammel lynghei er det mer mose og lav i bunnsjiktet enn i lynghei som har vært i kontinuerlig drift. Det kan forårsake seinere regenerering av vegetasjonen etter sviing. I tillegg kan gammel lyng ha vanskeligere for å sette rotskudd, noe som også forsinker regenereringen. Selv om regenereringen i gammel røsslyng går seint etter første sviing, kan det gå raskere ved ny sviing. Det beste resultatet oppnås imidlertid i områder som ikke er for gjengrodde.

2.4 Mer informasjon

For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se: **Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker** som finnes på Miljødirektoratet sine hjemmesider: <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/publikasjoner-fra-dirnat/annet/skjotselsboka/>

Annen aktuell litteratur:

- Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.
- Haaland, S. 2002. Fem tusen år med flammer; det europeiske lyngheilandskapet. Vigmostad & Bjørke.
- Halvorsen, R., Bryn, A., Erikstad, L. & Lindgaard, A. 2015. Natur i Norge - NiN. Artsdatabanken, Trondheim (<http://www.artsdatabanken.no/nin>).
- Halvorsen, R., medarbeidere og samarbeidspartnere, 2015. NiN – typeinndeling og beskrivelsessystem for natursystemnivået. – Natur i Norge, Artikkel 3 (versjon 2.0.3): 1–509 (Artsdatabanken, Trondheim; <http://www.artsdatabanken.no>.)
- Kaland, P.E. & Vandvik, V. 1998. Kystlynghei. S. 50-60 i: Framstad, E. & Lid, I.B. (red.) Jordbrukets kulturlandskap, Universitetsforlaget, Oslo.
- Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.
- Nilsen, L.S. (red.) 2009. Naturen. Populærvitenskapelig tidsskrift. 2009-2: 66-128. Spesialnummer om kystlynghei i Norge.

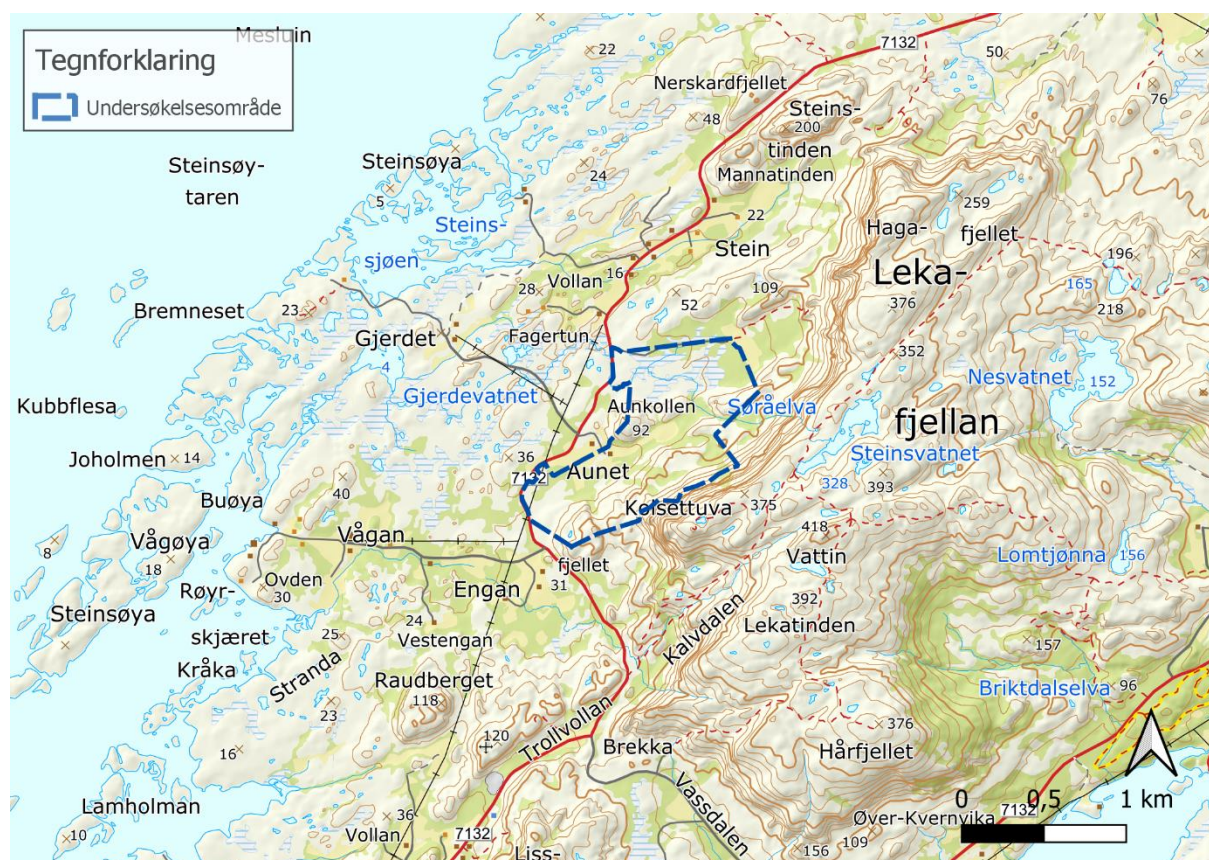
3 Om Audne gård, naturgrunnlag og dagens drift

3.1 Kort områdebeskrivelse av Audne gård

Naturgrunnlag

Audne gård ligger vest på øya Leka i Leka kommune. Store deler av gårdens eiendommer inngår i det undersøkte området (Figur 1).

Øya er svært spesiell og skiller seg fra resten av Trøndelagskysten med spisse og forrevne fjell uten vegetasjon omgitt av lavere knauser og flate kystpartier med lynchheier, beitemarker, myrer og dyrkamark klemt inne mellom vegetasjonsløse bergknauser. Grunnen til disse spesielle formasjonene ligger i øyas svært særegne geologi, med berggrunn bestående av bergarter som pyrokseinit, dunitt og gabbro, i stor grad bestående av mineralet olivin. Denne svært spesielle geologien skyldes at de vestlige delene av Leka har blitt presset opp til overflaten under fjellkjedefoldingen, og at mineralenes reaksjon med luft og vann så danner denne særegne fargen (NGU, 2023a). Løsmassene i dette landskapet er for det meste sparsomme og usammenhengende, foruten i enkelte søkk hvor de i stor grad domineres av myr eller marine avsetninger (NGU, 2023b). Området ligger ifølge Moen (1998) sørboreal vegetasjonssone, og i sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon, humid underseksjon (O3h).

Figur 1. Det undersøkte området er markert med blå omramming.

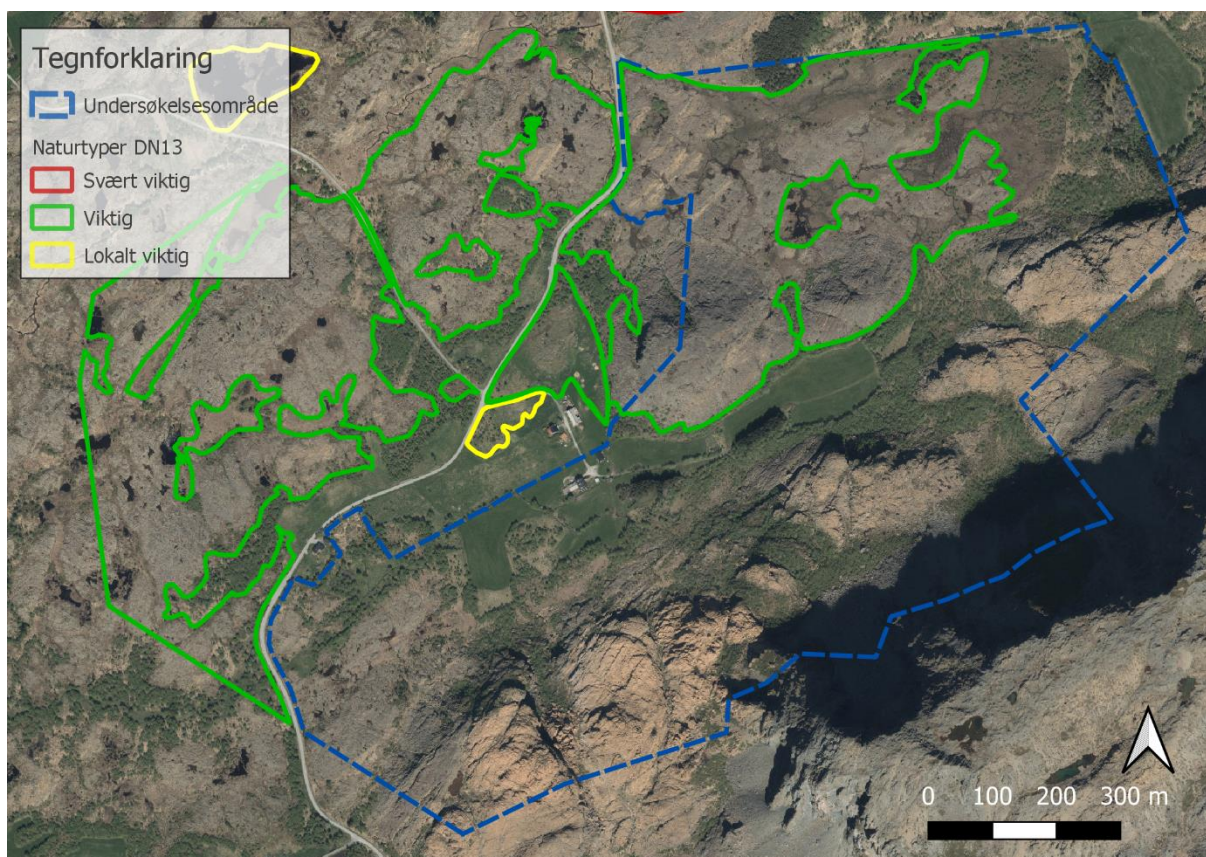
Tidligere registreringer

Tidligere er nordvestre deler av gårdens eiendom samt store deler av naboeiendommen registrert som naturtypene kystlynghei og naturbeitemark i Naturbase (Figur 2) i forbindelse med at arealet ifølge grunneier (pers.medd.) har vært utleid til andre. Store deler av naturtypelokaliteten Aunet kystlynghei

øst (BN00127369) som etter DN-Håndbok 13 verdisatt til Viktig – B, ligger innenfor Audne gårds eiendommer. Denne inngår i et større sammenhengende område på nabogården Aune som har fått utarbeidet skjøtselsplan (Grenne, 2021).

I Artskart (Artsdatabanken og GBIF Norge, 2023) er det fra tidligere registrert enkelte arter av karplanter og en del fugl innenfor de undersøkte områdene, men få av disse er rødlistearter foruten en registrering med svært lav presisjon som en har valgt å se bort fra da det er sannsynlig at den finnes et annet sted på vestre del av Leka snarere enn innenfor den aktuelle eiendommen.

Av kulturminner er det like nordøst for husene registrert et kullfremstillingsanlegg fra førreformatorisk (automatisk fredet) som bel oppdaget ved oppdyrking i området (Riksantikvaren, 2023).

Figur 2. Tidligere registrerte naturtyper etter DN-Håndbok 13 inkluderer for det meste naboeiendommer, men også deler av Audne gårds eiendommer. Kilde: Naturbase. Undersøkelsesområdet er markert med blått.

Naturtyper og vegetasjon

Området er i forbindelse med ønske om utarbeidelse av skjøtselsplanen i 2023 kartlagt etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks basert på NiN2, heretter omtalt som MI (Miljødirektoratet, 2023). Data er digitalt innsamlet ved hjelp av NiN-App utviklet for kartlegging etter Miljødirektoratets instruks. Området ble kartlagt den 11. september 2023 av Solfrid Helene Lien Langmo i pent vær. Undersøkelsene ble samlet sett utført på en tid på året der en regner med å kunne fange opp de fleste relevante artsgrupper, kanskje med unntak av noe av våraspektet av karplanter. I forbindelse med undersøkelsene, og i tråd med instruksen, ble det avgrenset en rekke lokaliteter med kystlynghei, naturbeitemark og hagemark strandeng (Figur 3). Sammenlignet med tidligere er arealet med kystlynghei på Audne gård utvidet betydelig til å inkludere større deler eiendommen. Samtidig er, i tråd med MI, arealer med andre naturtyper som naturbeitemark, hagemark og myr i større grad holdt utenfor

lokaliteten sammenlignet med tidligere kartlegginger av kystlyngheier. Samlet sett er arealet med kystlynghei på Audne gård etter undersøkelsene i 2023 på **389 daa**. Lyngheiene inneholder en del arealer med nakne berg hvor røsslyng vokser i bergsprekkene i tillegg til mindre myrarealer. Særlig opp mot bratte fjellsider hvor berget har en såpass spesiell sammensetning at lite vokser, er lyngfleckene spredt, mens de er noe mer sammenhengende i lavereliggende deler. Kystlyngheiene på Audne gård bør egentlig vurderes som en stor, samlet lokalitet, men grunnet kartleggingsreglene i NiN medfører en del topografiske skiller (søkk med myr etc.) at lyngheiene blir delt på flere større og mindre lokaliteter. I tillegg er en del søkk og smådaler med marine avsetninger dominert av naturbeitemarker, samlet sett rundt **41 daa**. Under følger en enkel omtale av naturtypene registrert i forbindelse med undersøkelsene i 2023.

Audne gård kystlyngheier. 389 daa.

Kystlyngheiene på Audne gård varierende, fra intermediære (middelsrike) typer hvor større deler av vegetasjonen er typisk for Trøndelagskysten med dominans av arter som røsslyng, blokkebær, tepperot, bråtestarr og krekling, med overganger mot rikere heier med svært basekrevende arter som hårstarr, gulstarr, fjellfrøstjerne, orkideer, reinrose, blåstarr og rødsildre (alle de tre sistnevnte Nær truet – NT på Norsk rødliste for arter fra 2021 (Artsdatabanken, 2021)). Disse basekrevende artene inngår i de spesielle heiene på Leka, ofte omtalt som olivinhei, gjerne sammen med lite krevende arter som krekling, røsslyng og blokkebær slik at de på avstand kan fremstå som basefattige og også artsfattige. Mangel på hevd over lang tid har gjort at heiene flere steder, foruten lokaliteten mot nordvest, er i varierende grad av gjengroing med unge trær av furu, bjørk, bergfuru og sitkagran (begge de siste i kategori Svært høy risiko (SE) på fremmedartslista fra 2018 (Artsdatabanken, 2018a). Spredningen av fremmedarter i lyngheien på Audne gård er for det meste beskjedne, men det finnes tilgrensende eiendommer med tette plantefelt av fremmede treslag som på sikt kan tenkes å spre seg om de ikke holdes i sjakk. Kystlynghei er vurdert som sterkt truet (EN) på Norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken, 2018b).

Audne gård naturbeitemarker. 41 daa.

I tillegg til lyngheiene inneholder gården noe naturbeitemark, samla sett rundt 41 daa. Beitemarkene ligger i søkk og smådaler spredt langs foten av de bratte skråningene nordvest for husene. Mye av engene har fått lov å gro igjen i en periode, og er i dag dominert av mye ung bjørk, sølvbunke og osperenninger. Opp mot fjellet var det tidligere slått i en del av disse smådalene. Her er det nå såpass gjengrodd med bjørk at arealene fremstår som skog. Nærmere gården er mindre arealer gjenåpnet i løpet av de siste årene. Imidlertid gjør tilleggsfôring av beitedyr at noen av disse engfleckene har et oppgjødsla preg, men det er også her en finner de mest verdifulle engfleckene. Her er en rekke indikatorarter for rikere beiteenger som gjeldkarve, rødknapp, tiriltunge og engfiol samt enkelte arter av beitemarksopp inkludert melrødspore (sårbar – VU på rødlista). Naturbeitemark som er en del av den rødlista naturtypen semi-naturlig eng er vurdert som sårbar (VU) på Norsk rødliste for naturtyper (Artsdatabanken, 2018b).

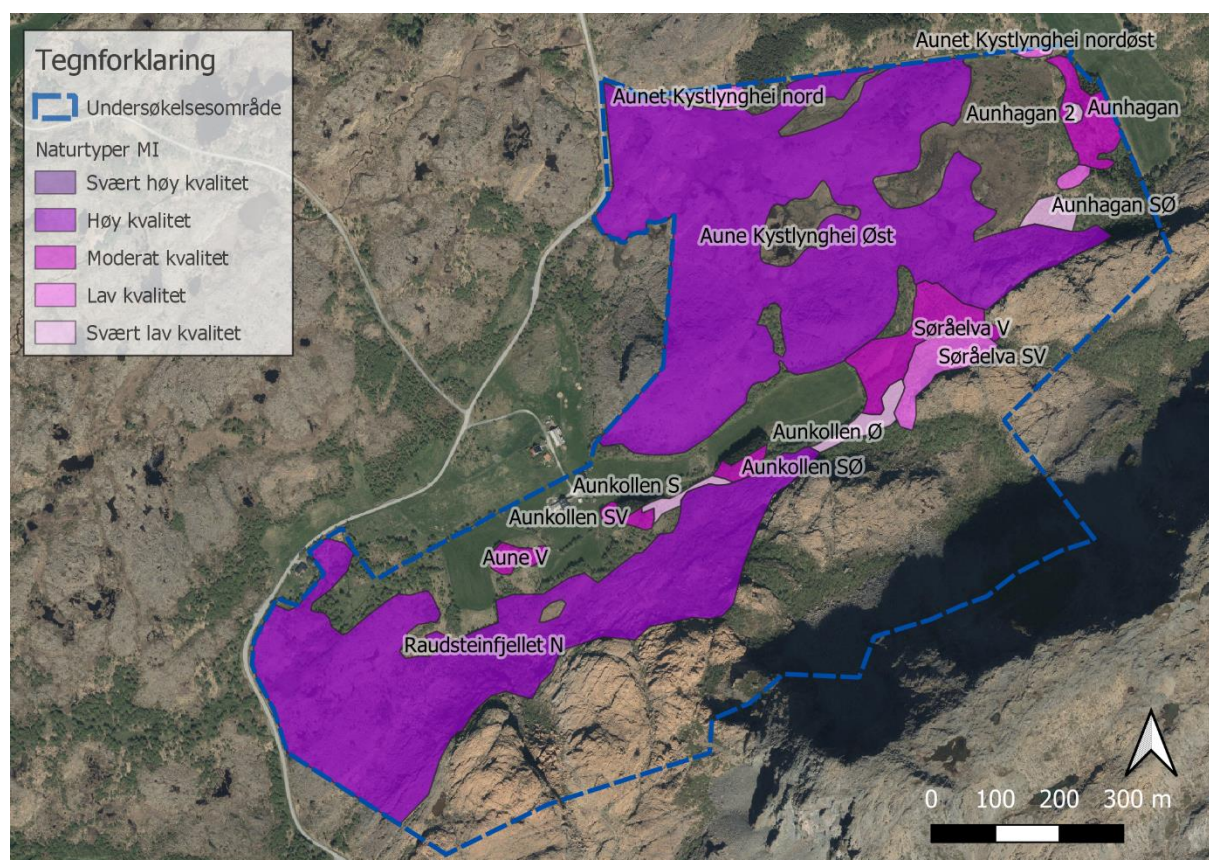
Annen natur på Audne gård.

Ut over naturbeitemark og kystlyngheier inneholder Audne gård en god del myrarealer og vann samt noe fulldyrka mark. Ingen av myrene er registrert som naturtyper etter instruksen, og disse er derfor i stor grad etterlatt som huller i kystlyngheia. Oversikt over registrerte naturtyper etter Miljødirektoratets instruks på Audne gård er gitt i Figur 3.

Artsregistreringer

Av rødlistede arter basert på Norsk rødliste for arter fra 2021 (Artsdatabanken, 2021) er det registrert melrødspore (VU), blåstarr, rødsildre og reinrose (se siste tre NT) i området i tillegg til kysthumle (også denne nær truet – NT). Det er et visst potensial for ytterligere forekomster av rødlista beitemarksopp i naturbeitemarkene og til dels også i grasrike partier i heiene. I tillegg er det et visst potensiale for ytterligere rødlista arter av insekter knytta til lyngheier og urterike beitemarker.

Fremmedartene bergfuru og sitkagran (SE – svært høy risiko på fremmedartslista fra 2018 (Artsdatabanken, 2018a)) finnes i området, både som bestander men også som oppslag av frøplanter som sprer seg, kanskje særlig helt mot sør. Enda er spredningen begrenset til mindre partier, men artene er kjent for stor frøproduksjon og god etableringsevne i kystlyngheilandskapet.

Figur 3. Flybilde med avgrensning av naturtypelokaliteter som er avgrenset på Audne gård. De ulike lilla fargene gjenspeiler ulikhet i lokalitetskvalitet.

Tidligere og nåværende bruk

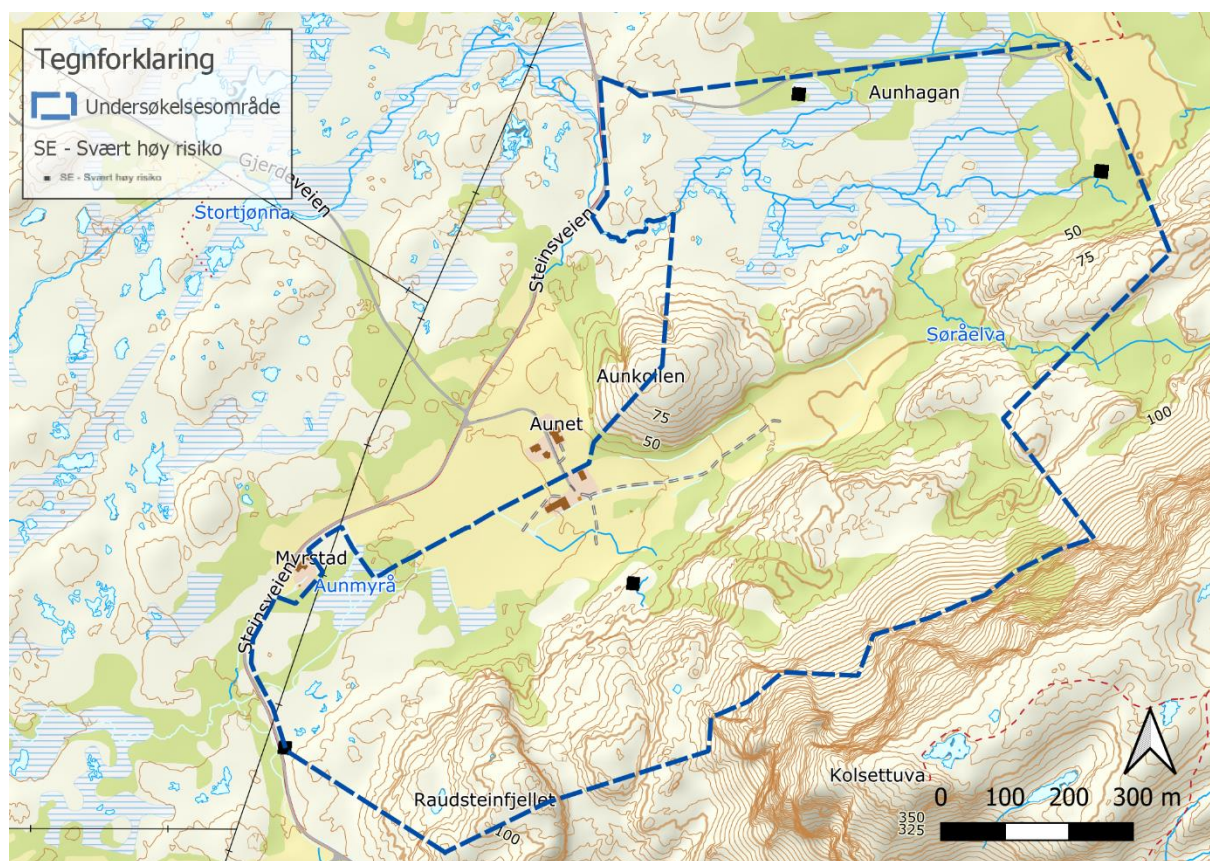
Tidligere har det vært drevet vanlig gårdsdrift på gården, med melkeproduksjon og beite med sau i utmarka. Buskapen som står oppført i boka Norges Bebyggelse fra 1954 er 7 kuer, 4 kalver, høns, griser og 20 sauer (Fiskaa & Mykland, 1958). Ifølge nåværende grunneier (pers.medd.) er det fremdeles melkeproduksjon på gården, men samtidig et ønske om å i større grad enn i dag ta opp igjen bruken av utmarka hvor det den siste generasjonen har vært lite bruk og det i dag gror igjen.

Påvirkning og tilstand

Utmarka med kystlynghei har vært brent og beitet i mange generasjoner og består i 2023 av en mosaikk av lyng, gress, og myrer samt partier med bart fjell. Brenningen i området opphørte for flere generasjoner

siden, samtidig som mengden dyr i utmarka er betydelig redusert, noe som etter hvert har ført til en betydelig gjengroing med lauvskog og etter hvert også furu og fremmede treslag rundt omkring på øya. Særlig er dette tydelig der løsmassene er litt tykkere og trærne kan stå i le for vinden. I løpet av de siste årene er noen mindre arealer nær husene rydda for slik lauvskog, og en ser tydelig at det kommer til syne grasrike arealer med en rekke arter av urter og gras knyttet til kulturlandskapet. På sikt er det mål om å restaurere betydelige arealer med eldre naturbeitemark, og i tillegg også gjenoppta utmarksbeitet i større grad.

Sitkagran og bergfuru (begge SE) er plantet en rekke steder på øya som le for vinden, og er som nevnt i ferd med å spre seg ut i lyngheiene (Figur 4). Selv om spredningen foreløpig er relativt liten, finnes spredte småtrær forholdsvis langt ut i heiene. På sikt bør mye av disse trærne fjernes og eventuelt erstattes av andre treslag. Imidlertid gjør det harde klimaet med mye vind at det kan være vanskelig å få opp stedegne treslag slik at mye av plantefeltene på nærliggende eiendommer trolig ikke vil bli hogd. Det vil derfor være viktig å bekjempe frøspredningen etter hvert, og være obs på denne ved eventuell fremtidig lyngbrenning.

Figur 4. Kart med registrerte forekomster av sitkagran/bergfuru, enten planta eller frøspredd. Hvert punkt representerer en rekke planter eller plantefelt.

Beitemarkene som ligger spredt på gården er som nevnt i stor grad gjengroende, og vil ha behov for omfattende rydding av lauvoppslag på sikt. Enda er trærne her i stor grad unge og til dels står de også spredt, slik at restaureringspotensialet er brukbart. Arbeidsmengden vil imidlertid øke jo lenger det går før en setter i gang. Enkelte steder mot nord er det i tillegg til gjengroing med bjørk, også mindre arealer som gror til med osp. Enkelte steder i naturbeitemarkene har en de siste årene sett oppslag av veitistel. Enda er det bare enkeltplanter, men arten er mange steder et problem i beitemarker, og denne bør

derfor lukes aktivt når en kommer over den da den på få år kan ha betydelig spredning og på sikt vil kunne bli et stort problem.

Figur 5. Gjengroende (t.v.) og nylig restaurert (t.h.) naturbeitemark på Audne gård. Det meste av ung bjørk bør på sikt kan fjernes med tanke på å øke beitekvaliteten. Per i dag beveger kyrne seg i svært liten grad i disse gjengroende beitenene, og er i større grad avhengige av tilleggsfôr på enger nær gården. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

På de nordvestre delene av gården som har inngått i større sammenhengende beitearealer sammen med arealer på nabogården, er det tydelig at beitetrykket har vært høyt. Lyngheiene her er mer intakte, med færre spor etter gjengroing, men samtidig tydelig preg av en utarming av vegetasjonen på grunn av beitetrykket. Også på Leka døde mye av lyngen i 2014 som følge av ekstrem tørke på vinteren. Denne er nå i ferd med å komme tilbake, men i svært varierende grad i de områdene som har vært hardest beita nordvest for gården. Her bør en fremover vurdere beitetrykket nøye med tanke på å unngå overbeskatning av vegetasjonen, som er sårbar på grunn av områdets beliggenhet i langt ut mot havet i kombinasjon med den spesielle berggrunnen som finnes her.

3.2 Driftsbeskrivelse

DATO FOR UTARBEIDING AV DRIFTSBESKRIVELSE: 06.07.2023

BESKRIV DAGENS BEITE (EVT. TEGN INN PÅ KART):

Det beites på utmark der denne er tilgjengelig for kyrne store deler av sommersesongen, samt at dyra tilleggsføres nær gården. De benytter i liten grad beitene lenger unna husene, og bruksintensiteten avtar jo lenger unna gården du kommer.

HVOR MANGE DYR BEITER PÅ DE ULIKE BEITEOMRÅDENE:

Det beiter xxx kyr med kalver på utmark.

BESKRIV NÅVÆRENDE OPPLEGG FOR SVIING (HVA HAR DU SVIDD, NÅR BLE DET SVIDD, EV. TEGN INN PÅ KART):

Ingen brenning i nyere tid.

HAR DU GJORT ANDRE SKJØTSELSTILTAK ENN BEITING OG SVIING:

Det er fjernet noe bjørk i beiter nær husene, samt at det er planer om, og til dels også satt i gang med drenering av deler av dyrkamarka på nytt.

VET DU HVORDAN OMRÅDET HAR VÆRT SKJØTTET TIDLIGERE (BEITING, LYNGSLÅTT, SVIING ELLER ANNET)?

Det har vært beitet med kyr og sau langt bakover i tid i tillegg til at noe av utmarka har vært slått, der det lå til rette for det. I dag er det svært lite dyr i utmarka og de gamle slåtteengene er for lengst grodd igjen med bjørk.

ER DET NOE MED DAGENS SKJØTSEL (ANTALL DYR, KVALITET PÅ BEITEOMRÅDENE) DU MENER BØR ENDRES?

Økt fokus på drenering av eksisterende dyrkamark og restaurering av gamle beiteområder.

MÅ SKJØTSELEN TILPASSES SPESIELLE VERDIER I OMRÅDET (SJELDNE ARTER, PROBLEMARTER, KULTURMINNER, VERN ETC.)?

Nei, ikke med mindre sitkagran blir et problem ved sviing av lyng.

BESKRIV RUTINER FOR TILSYN OG SANKING:

Dyra beiter ute så lenge det er forsvarlig utover høsten før de settes inn om vinteren.

BESKRIV TILGANG TIL LY PÅ BEITE:

BESKRIV RUTINER FOR EVENTUELL NØDFØRING OG PLASSERING AV FØRPLASS:

BESKRIV VANNTILGANG TIL DYRA PÅ BEITE:

Dyra har tilgang på flere mindre bekker og dammer i områdene rundt gården.

RELEVANTE TILLATELSER FRA MATTILSYNET (FOR EKSEMPEL DISPENSASJON TIL «UTEGANG UTEN TJENLIG OPPHOLDSROM»):

DRIFTEN GJENNOM ÅRET – LEGG TIL AKTIVITETER:

Enda mindre aktuell da lokalitetene i stor grad beites med kyr.

3.3 Skjøtselsplan for Audne gård

3.4 Mål for skjøtsel

SKJØTSELSPLAN			
DATO UTARBEIDING AV 1. SKJØTSELSPLAN: 06.11.2023			
DATO REVIDERING:			
DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 11.09.2023			
DATO BEFARING (REVIDERING):			
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM): Telefonkontakt med driverne før befaring og kontakt på befaringen i juli. Kontakt på epost ved flere tilfeller ifm. utarbeidelse av skjøtselsplan.			
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV: Solfrid Helene Lien Langmo én			FIRMA:
REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV:			Biofokus
UTM SONE LOKALITET(ER):	NORD:	ØST:	GNR./BNR.:
Naturbeitemark – 32 W	7126300	562730	12/2
Kystlynghei – 32 W	7126650	562720	12/2
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET:			AREAL (ETTER EVENTUELL RESTAURERING):
Naturbeitemark – 41 daa.			Naturbeitemark – 41 daa
Kystlynghei – 389 daa			Kystlynghei – 389 daa
DEL AV VERNEOMRÅDE:			HVILKET VERN:
Nei			-
FINNES DET SÆRSKILTE SKJØTSELSHENSYN I OMRÅDET, HVILKE:			
Det er et område som er registrert som et kullfremstillingsanlegg i innmarka like nordøst for husene. Videre finnes også enkelte steder kulturminner i form av steinmurer, steinutgardere mm. som det er en fordel om en tar hensyn til ved skjøtsel da slike er en viktig del av et helhetlig kulturlandskap.			
Det er et rikt arts mangfold av til dels basekrevende karplanter og trolig også beitemarksopp i naturbeitemarkene og engflekke ute i kystlyngheiene. Slike arealer bør ikke gjødsles, jordarbeides			

eller sprøytes. Beitepusser bør ikke benyttes i stort omfang. Heller ikke tilleggsfôring bør etableres andre steder enn i dag.

Det er ikke registrert hubro i området, og det er heller ikke registrert andre truede eller sårbare arter unntatt offentligheten tett på dette området som vi kjenner til. Dersom man oppdager at hubro hekker i området, eller andre truede/sårbare arter, må skjøtselen med lyngsviing tilpasses slik at den ikke går på bekostning av disse artene. Blant annet hubroen drar fordel av skjøtsel, men er sårbar for forstyrrelser, og lyngsviing bør foregå utenfor etableringstiden/hekketiden i de områdene som er nært inntil eventuell reirplass. For hubro vil dette si å flytte lyngsviing til sein høst eller tidlig vinter (november-januar). I den grad det blir påvist hekkende ærfugl, grågås eller lignende arter som starter hekking tidlig, så må sviing være utført innen 15. mars.

MÅL

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):

Holde i hevd og videreutvikle et verdifullt kystlynghei- og beitelandskap med tilhørende naturtyper og rikt arts mangfold gjennom aktiv skjøtsel. Herunder bruk av hele Audne gård på tradisjonelt vis, og en aktiv forvaltning som hindrer unødig fragmentering av beiteområder og ødeleggelse av beitearealer med naturkvaliteter.

KONKRETE DELMÅL:

Ivareta kulturminnene på gården

EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:

Eksisterende kystlynghei (sone 1) skal være funksjonell som kystlynghei, med god balanse mellom lyng og gress, og på sikt en mosaikk av lyng i ulike utviklingsfaser. Kystlyngheia skal være fri for sitkagran og bergfuru og eventuell frøspredning bekjempes aktivt.

Naturbeitemarkene (sone 2) skal fortsatt holdes åpen med gras- og urtedominans.

TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:

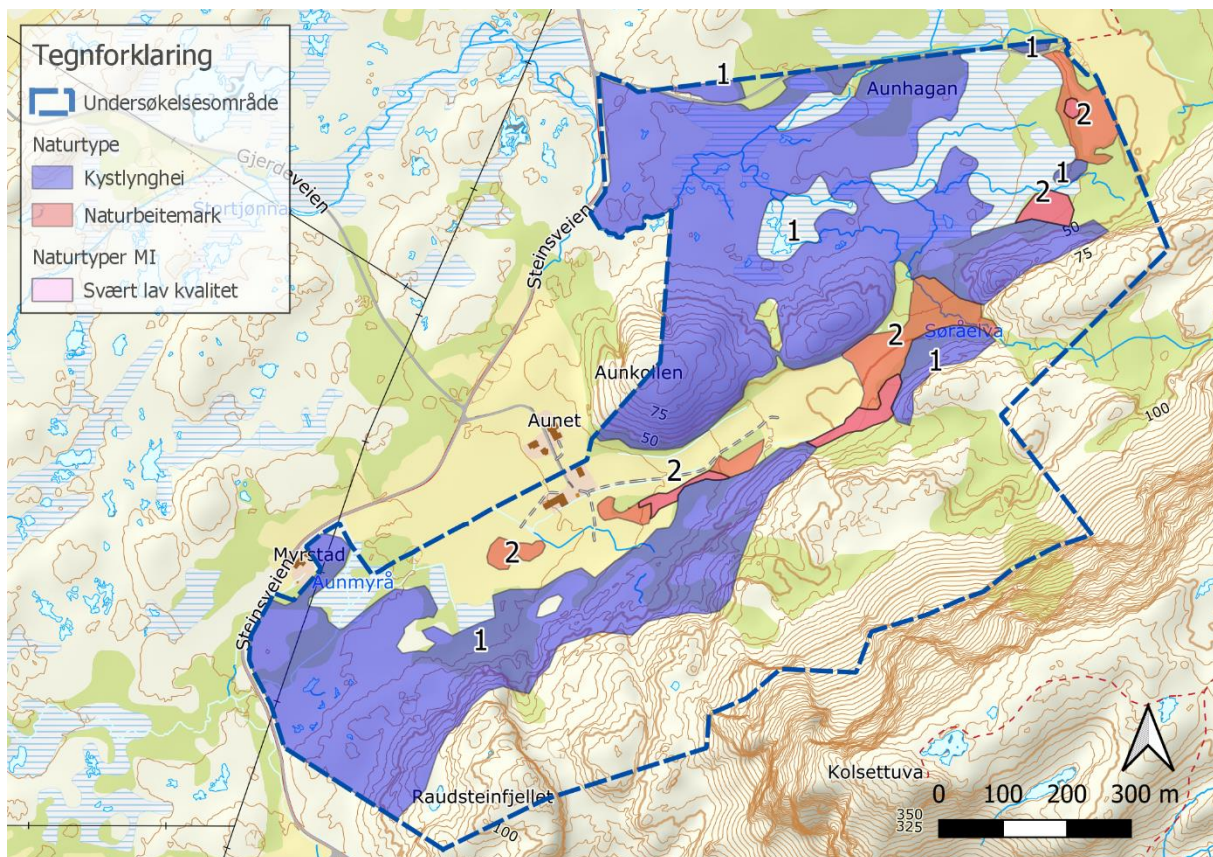
Kystlyngheien skal ha fortsatt økende utbredelse av lyng i ulike aldersklasser.

Naturbeitemarkene skal ha en urterik og lavvokst engflora med gode bestander av arter som gjeldkarve, vill-lin, hårstarr, gulmaure, rødknapp, tiriltunge, blåknapp og småengkall, og med gode forutsetninger for beitemarksopp. Artene skal kunne spre seg utover større arealer i sone 2 på sikt.

MÅL FOR BEKJEMPELSE AV PROBLEMARTER/GJENGROING:

Langsiktig mål om å få fjernet frøplanter og plantefelt av sitkagran som finnes på eiendommen (sone 1).

Langsiktig mål om reduksjon i dominans av lauvskog i naturbeitemark (sone 2).

Figur 6. Skjøtselssoner på Audne gård. Sone 1 – kystlynghei (blå farge); sone 2 – naturbeitemark (oransje farge). Ekstra oransjersa farge markerer naturbeitemark med svært redusert tilstand hvor fjerning av lauvskog er særlig aktuelt.

3.5 Planlagte skjøtselstiltak

Det er avgrenset to skjøtselssoner på eiendommen (Figur 6):

- **Sone 1** (389 daa) er kystlynghei (ikke inkludert myrer og vann, men berg og grunnlendte partier inngår). Denne er markert med blå farge i kartet i fig. 6. Dette er lynghei med varierende innslag av trær og busker. Heien har lyng i ulike faser som følge av varierende beitepåvirkning over det siste tiåret, samt tørken i 2014 som tok livet av mye lyng. På sikt vil det være behov for en mer systematisk lyngsviing med tanke på å skape mer dynamiske lyngheier med tilgang på egnet beite over større deler av året for sau. I dag beites gården bare av kyr som i stor grad benytter seg av beitemarker og beita skogsarealer nær gården. Det bør også fjernes frøplanter og bestander av sitkagran innenfor lyngheiene.
- **Sone 2** (41 daa) er naturbeitemark, inkludert noen grunnlendte arealer, og i svært ulik tilstand med tanke på gjengroingsgrad. Disse er stort sett lokalisert langs bunnen av bratte, steile bergskrenter fra gården og nordøstover mot Aunhagan. I tillegg beiter også dyrene på noe fulldyra areal i tilknytning til naturbeitemarkene, og det tilleggsføres med surfôr ved fjøset. Noen av naturbeitemarkene er slik i ferd med å få et noe oppgjødsla preg. Samtidig er gården lokalisert slik at mange av engene er fuktige/våte med store blaute partier, noe som ikke er gunstig med tanke på dyras klauvhelse. Det er på sikt planer om å drenere noe av innmarka på nytt, samt dyrke opp noe mer areal og samtidig i større grad ta i bruk utmarka som

beitegrunnlag. I den forbindelse bør gjengrodde beitemarker ryddes for bjørk og andre lauvtrær, samt for sitkagran slik at beiteverdien øker. I de mest biologisk viktige beiteengene bør en unngå bruk av kunstgjødsel og beitepusser, samt være forsiktig med tilleggsfôring for å unngå en langsom oppgjødsling samt spredning av uønska arter som høymole og stornesle.

Beiterelaterte tiltak

BESKRIVELSE AV PLANLAGTE SKJØTSELSTILTAK, BEITING:

Kystlyngheiene – Det er her en del arealer med myr i tillegg til relativt grasrik kystlynghei, og det er også en del berg i dagen. I følge villsauboka (Buer, 2011) anbefales det 10 daa godt lyngbeite per vinterfôra sau, men dette gjelder for netto arealer uten bart fjell. Med bart fjell inkludert bør en regne ca. 15-20 daa per vinterfôra sau. Kystlyngheia er på ca. 389 daa (ekskludert myrer og vann, men inkludert berg i dagen). Utover kystlyngheia og naturbeitemarkene er det ytterligere grasareal på innmarka hvor det i dag beiter storfe. Med tanke på å unngå smitte mellom dyreslag bør en ha et bevisst forhold til hvilke dyreslag som beiter hvor til tross for at sambeite er gunstig for mange arter knyttet til kulturlandskapet. Videre bør en vurdere å fjerne sitkagran, bergfuru og andre unge trær som er i ferd med å etablere seg i lyngheiene, dette kanskje i særlig grad mot sør.

Basert på standardtallene (15-20 daa per vinterfôra sau uten lam) bør kystlyngheia sammen med øvrige beitearealer kunne fø rundt 20-30 vinterfôra dyr. Mengden dyr vil alltid være en avveining mellom tilgjengelig beite og arbeidsinnsatsen som kreves for å passe på dyra, samt i hvor stor grad en lar sauene få tilgang til deler av innmarksarealene. Tilgang på ly ved dårlig vær samt tilgangen på vann er ikke noe problem i heiene rundt gården, kanskje foruten ved sprengkulde på vinteren da en må sørge for tilgang på isfritt vann. En kjenner til at bekker andre steder på Leka ikke fryser til om vinteren til tross for lengre perioder med kulde. I tillegg bidrar øyas naturlige topografi med gode muligheter for skjul og ly. Dyrene bør imidlertid ha jevnlig tilsyn med tanke på at terrenget i alle fall delvis er svært krevende innenfor gårdens eiendom, med skarpt avsatte kløfter og skar med mye løs stein og bratte bergvegger hvor det ikke er lett å ta seg fram. Også beitetrykket bør overvåkes nøye, noe en har sett etter at det har vært beita en del år på Aunkollen og beitene nordvest for gården. Her har beitetrykket vært høyt og vegetasjonen bærer i alle fall delvis preg av torverosjon som følge av dette. I tillegg er mye av røsslyngen beita helt ned, og er nå i en pionerfase og i ferd med å spire.

Naturbeitemark – Nedbeitingen på naturbeitemarker er i dag svak foruten engene helt nær gården som beites av storfe. Dyra har tilgang til større arealer enn det de bruker, og det sees tydelig på vegetasjonen at det er stor forskjell fra de mer gjengrodde og gjengroende arealene mot nord, sammenlignet med engene nær husene med tydelig oppgjødslingspreg og godt beitetrykk. På sikt vil det være et mål å fordele beitetrykket med utover etter hvert som beitene åpens opp, alternativt beite deler av engene med sau og andre deler med storfe. Mye av beitemarkene er i dag mer eller mindre gjengrodd, og det finnes også eldre slåttearealer opp mot fjellet hvor kulturmarkspreget er helt borte. Disse finnes i første rekke i søkk og smådaler. Her danner unge bjørketrær for det meste tette bestander, stedvis også sammen med einer, men dette er mest i overgangen mot lyngheiene. På sikt bør både ungbjørk, ung osp på Aunhagan og andre tette bestander med unge trær fjernes. Ryddeavfallet brennes utenfor lokalitetene.

En bør vurdere å sette i gang systematiske tiltak mot veitistel. Arten kan som nevnt bli et problem på sikt. Den har skarpe torner som dyra unngår å beite på slik at den i stor grad får stå i fred å formere

seg. Bekjempelse skjer ved at planten kuttet når de er i begynnende blomstring, før frøene modnes. Dette vil mest sannsynlig være rundt St.Hans-tider.

KOSTNADSOVERSIKT	PRIOTITERING (ÅR)	ANTALL DAA OG KOSTNAD PER DAA	KONTROLL (ÅR)
TILTAK BEITING OG TILRETTELEGGING FOR BEITING: Vedlikehold av gjerder mot intensivt utnyttet innmark samt tilsyn med beitedyra.	Vedlikehold av gjerder ved behov.		
Hogst av bjørk, osp, sitkagran, bergfuru og andre treslag som finnes i tette bestander i enkelte naturbeitemarker, samt i særlig grad i de sørlige lyngheiene. I engene bør en vurdere en gradvis gjenåpning der trærne står som tettest, med tanke på å unngå sterk oppgjødslingseffekt fra råtnende røtter. I lyngheiene kan det meste av trærne fjernes samtidig. Arbeidsoppgavene tilpasses øvrige arbeidsoppgaver på gården.	Årlig og gradvis gjenåpning av enger og lyngheier		
En kan på sikt vurdere å rydde einer der denne danner tette tepper i enkelte naturbeitemarker og lyngheier. Tiltaket tilpasses andre arbeidsoppgaver på en slik måte at den totale arbeidsbelastningen ikke blir for høy.	Årlig når en har tid.		
Bekjempelse av veitistel med manuell luking rundt St.Hans-tider. Da er plantene i begynnende blomstring. Tidspunktet kan variere fra år til år. Plantene kan nappes opp med rota og en kan la de ligge i en bergsprekk eller lignende på stedet. Om en kommer over større felter kan ryddesag benytte. Vær obs på ev, oppslag av nye spirer og blomster senere i sesongen.	Årlig rundt St.Hans med ev. påfølgende rund senere i sesongen.	Arealer hvor veitistel påvises.	
UTSTYRSBEHOV KNYTTET TIL BEITING OG TILRETTELEGGING FOR BEITING: Ryddesag, verneutstyr, utstyr til vedlikehold av gjerder.			

Planer for sviing

BESKRIVELSE AV PLANLAGTE SKJØTSELSTILTAK MED SVIING:

Hvor ofte man kan brenne samme flate avhenger av hvor fort revegeteringen skjer. For å finne ut dette må man følge med på vegetasjonen og rotasjonstiden på lyngen (dvs. fra den spirer til den er så gammel at den må svies på nytt). Det er noe areal med lyng i pionér- og byggefase, spesielt på

den nordre delen av øya som resultat av tidligere sviing, samt at en del lyng også på Audne gård døde som følge av tørken i 2014. Store deler av heia (sone 1) er likevel moden for sviing. Det er vanlig å svi av ca. 5-10 % av lyngheiarealet (areal uten berg og myr) fordelt på flere mindre felter på ca. 10-30 daa. Vanligvis går en ut fra en rotasjonstid på 15-20 år, og en vil på Audne gård kunne svi mellom 20 og 25 daa per år. Hvor mye som svis årlig må også tilpasses arbeidskapasitet hos dem som skal utføre brenningen samt tilgang på personell. Hvis man er usikker kan man rådføre seg med SNO eller andre med kompetanse, og eventuelt også forsøke å få til et lyngsviingskurs i området om det er flere som er interessert i lyngsviing. Det er viktig å ikke brenne for store flater av gangen, ca. 10-30 daa er anbefalt (Miljødirektoratet, 2013). På den måten lager man på sikt et sjakkmønster med lyng i forskjellige faser og det blir lettere for beitedyra å finne egna fôr til enhver tid, dvs. lyng i ulike stadier. Sviing bør fortrinnsvis skje i striper og flekkvis, snarere enn i sirkler. Brenninga må skje når bakken er frossen eller våt, men lyngen likevel er så tørr at den lar seg brenne. Dette for å spare røtter og frøbank, men også for å unngå å sette fyr på selve torva. Det er også viktig med gunstig vindretning i forhold til å kunne brenne opp mot vinden. Slike forhold er ikke alltid til stede, og en vil etter hvert oppdage at det ikke er sikkert en får brent like mye (eller noe som helst) alle år. Om det et år ikke lar seg gjøre å brenne i løpet av vinterhalvåret kan dette gjennomføres et senere år, og en prioriterer heller andre tiltak i kulturlandskapet slik som gjenåpning av beiter og vedlikehold av gjerder. I og med at lyngheiene på Audne gård ligger spredt og inneholder betydelige arealer med nakent berg, vil det ikke alle steder være egna for å brenne store sammenhengende arealer. Her vil det snarere være aktuelt å brenne flekkvise forekomster av gammel lyng og kratt av lavvokst einer, noe som er betydelig enklere å kontrollere og mindre ressurskrevende enn om en svir av større sammenhengende arealer.

I forbindelse med oppstart av sviing i et areal bør enkelttrær som er over 1 meter som finnes spredt i lyngheiene hogges. Imidlertid kan klynger med trær i enkelte søkk settes igjen som le for sauene. Slik skog forekommer nå stort sett i all eldre naturbeitemark og alle søkk opp mot fjellet. Eineren brenner godt, og buskene trenger vanligvis ikke å fjernes før brenning. Unntaket er om arten danner store, sammenhengende tepper som dekker vegetasjonene helt. I slike tilfeller bør en vurdere å fjerne i alle fall noe av eineren før en svir da brenning av einer skaper høy varme. Dette har enkelte steder vist seg å kunne skade eller ødelegge humuslaget under buskene på grunn av at det ofte er mindre tepper under disse buskene sammenlignet med steder der buskene ikke danner tett dekke. Brenning av store sammenhengende tepper av einer kan i verste fall føre til torverosjon og ødeleggelse av frøbanken som ligger her. Alt av ryddeavfall etter fjerning av trær og busker i kystlyngheia bør deponeres utenfor lyngheiene eller brennes på faste steder utenfor registrerte naturtyper.

Etter brenning vil det være en for del om vegetasjonsutviklingen innenfor brannflatene registreres og noteres for å kunne anslå regenereringshastigheten til lyngen, for så eventuelt å korrigere tidsperioden mellom hver brenning. Noter gjerne også hvilke urter som etter hvert blir dominerende, samt hvor fort de ulike artene går tilbake til fordel for lyng. Følg også med på om sitkagran, bergfuru o.l. eventuelt spirer i brannflatene, samt i hvor stor grad sauene beiter ned den spirende røsslyngen på sommeren. Det er svært viktig å være oppmerksom på at sitka-/lutzgran som kan spire i store mengder i brannflater i kystlynghei. Hvis dette skjer, må småplantene fjernes etter hvert om de ikke beites. Kunnskapen som på sikt opparbeides om de enkelte lyngheiene, er verdifull når en senere skal se på vegetasjonsutviklingen på lokaliteten i et lengre tidsperspektiv. Det kan også lønne seg å ta bilder for dokumentasjon.

Dersom man oppdager hekkende hubro eller andre sårbare/truede arter i området må disse tas hensyn til ifm. sviing.

KOSTNADSOVERSIKT	PRIOTITERING (ÅR)	ANTALL DAA OG KOSTNAD PER DAA	KONTROLL (ÅR)
TILTAK SVIING: Sviing av lyng	Årlig	20-25 daa per år	Årlig ved rapportering
UTSTYRSBEHOV KNYTTET TIL SVIING: Gassbrenner, brannvifte, nok kompetent personell og nok personell, greinsaks, greip, egnet bekledning for dem som skal utføre brenningen.			

Planlagte restaureringstiltak

Beskrivelse av planlagte restaureringstiltak:

Det er behov for å fjerne sitkagran på Aunhagan, samt oppslag av furu, bergfuru, bjørk, osp og andre trær både i lyngheiene og beitemarkene på gården. Det later til at det er Aunkollen og lyngheiene nordøst for denne som har vært beita en periode som har minst behov for restaurering. Fjerning av ungskog bør gjøres før lyngsviing i områder hvor det skal svies, og særlig hvis det er planer om å svi store arealer nær plantefelter og lignende, dette for å sikre at det er mindre fare for at brannen kommer ut av kontroll. For å på en mer systematisk måte kunne bekjempe frøspredde planter, kan det være aktuelt å hente inn ekstern hjelp til arbeidet. Frøplantene må rives opp med rota eller om de er for store, kappes svært langt ned på stammen, under nederste vekstpunkt, ellers spirer de bare på nytt om arealet ikke brennes. Etter brenning må en holde oppsyn med eventuelle oppslag av frøplanter i nysvidde arealer. Av og til, og kanskje særlig ved lavt beitetrykk, kan sitkagran spire i enorme mengder i slike arealer.

Ut over rydding av lyngheier er det som nevnt også omfattende behov for rydding av naturbeitemarker inntil lyngheiene. Arbeidet må tilpasses andre arbeidsoppgaver på gården og er et langsiktig arbeid med mål om å gjenåpne nå mer eller mindre helt gjengrodde beiter og øke beitekvaliteten for dyra.

KOSTNADSOVERSIKT	PRIOTITERING (ÅR)	ANTALL DAA OG KOSTNAD PER DAA	KONTROLL (ÅR)
SPESIFIKKE RESTAURERINGSTILTAK: Fjerning av sitkagran, bergfuru, sitkagran og andre treslag før sviing	Før en svir konkrete arealer		
UTSTYRSBEHOV KNYTTET TIL RYDDING/HOGST/FJERNING AV PROBLEMARTER: Ryddesag, motorsag, vernutstyr m.m.			

Andre planlagte skjøtselstiltak

ANDRE AKTUELLE SKJØTSELSTILTAK
-

KOSTNADSOVERSIKT	PRIOTITERING (ÅR)	ANTALL DAA OG KOSTNAD PER DAA	KONTROLL (ÅR)
TILTAK: -			
UTSTYRSBEHOV			
ANNET: -			

3.6 Oppfølging av skjøtselsplanen

OPPFØLGING
NESTE REVIDERING/EVALUERING ÅR: 2033, befaring av biolog og skjøtselsansvarlig for å utveksle erfaringer med foreslått skjøtsel og oppdatere plan for videre skjøtsel.
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER: Ja, bør kartlegge om evt. hubro eller andre sårbare/truede arter finnes innenfor kystlyngheiene og eventuelt også i tilgrensende våtmarksområder nordvest på gården. Kan også se etter beitemarksopp i naturbeitemarkene på og i engfleckene i kystlyngheiene flere ganger da det er potensiale for flere rødlistearter her.
NYLIG GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNT TILTAK SOM ER FINANSIERT: -
ANSVAR
PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN: Lise Audne Hamnes og Henrik Dolmen

4 Detaljert beskrivelse av naturtypene på lokaliteten

Det er til sammen registrert hele 15 naturtypelokaliteter på gården etter MI. De fleste av disse inkluderer små arealer med naturbeitemarker i ulik gjengroingsgrad, samt større arealer med kystlynghei. Disse kartlegges ikke sammen på grunn av kartleggingsreglene i NiN. Tabell 1 gir en oversikt over alle de registrerte lokalitetene, samt deres stauts som eventuell utvalgt naturtype etter ny oppdatert forskrift for utvalgte naturtyper som kom i høst (I023). Merk at forskrift for utvalgt naturtype spesifiserer at det for kystlynghei er nok med lav lokalitetskvalitet så sant at lokaliteten oppnår moderat på tilstand eller naturmangfold for å oppnå status som utvalgt naturtype.

*Tabell 1. Naturtypeoversikt Audne gård inkludert hvorvidt lokalitetskvalitet danner grunnlag for utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven. Arealer merket med * har status som utvalgt naturtype til tross for at de oppnår lav lokalitetskvalitet, noe som skyldes at de skårer moderat på enten tilstand eller naturmangfold.*

Lokalitetsnavn	Naturtype	Lokalitetskvalitet	Areal daa	UN ja/nei
Aunhagan SØ	D2.2 Naturbeitemark	Svært lav kvalitet	3,2	Nei
Aunkollen Ø	D2.2 Naturbeitemark	Svært høy kvalitet	4,0	Nei
Aunkollen SV	D2.2 Naturbeitemark	Moderat kvalitet	1,9	Nei
Aunkollen SØ	D2.2 Naturbeitemark	Moderat kvalitet	2,2	Nei
Aunkollen S	D2.2 Naturbeitemark	Svært lav kvalitet	1,9	Nei
Aunhagan	D2.2 Naturbeitemark	Moderat kvalitet	9,1	Nei
Aunhagan 2	D2.2 Naturbeitemark	Svært lav kvalitet	0,6	Nei
Søråelva V	D2.2 Naturbeitemark	Moderat kvalitet	15,0	Nei
Aune V	D2.2.1 Hagemark	Moderat	2,7	Nei
Aunhagan 3	D4 Kystlynghei	Lav kvalitet	1,3	Ja*
Søråelva SV	D4 Kystlynghei	Lav kvalitet	9,3	Ja*
Aune Kystlynghei Øst	D4 Kystlynghei	Høy kvalitet	223,6	Ja
Aunet Kystlynghei nord	D4 Kystlynghei	Lav kvalitet	2,5	Ja*
Raudsteinfjellet N	D4 Kystlynghei	Høy kvalitet	151,4	Ja
Aunet Kystlynghei nordøst	D4 Kystlynghei	Lav kvalitet	0,9	Ja*

For fullstendig oversikt over lokaliteter, se Tabell 1 og Figur 3. Samtlige beskrivelser etter MI er også publisert i Naturbase: <https://geocortex01.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>

Lokaliteter med kystlynghei

LOKALITETSBESKRIVELSE Aune Kystlynghei Øst (NINFP2310136985)
NATURTYPE: Kystlynghei D4
KARTLAGT: 11.09.2023
NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)
STØRRELSE: 223,7 daa
SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Høy lokalitetskvalitet
TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten i en tiårsperiode har hatt høyt beitetrykk, noe som har gitt slitasje, erosjon og en nedgang i vegetasjonsdekke, ikke bare dekke av mose. Slitasjen er imidlertid ujevnt fordelt slik at enkelte deler fremstår som mer intakte enn andre, og den er blant annet svært synlig på Aunkammen. Dette bekreftes også av grunneier. Flekkvis inngår noe ungsog inkludert forekomster av sitkagran og bergfuru (begge SE). NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til stort på grunn av lokalitetens størrelse (mellom 30 og 300 daa), hvor betydelige arealer består av kalkrike kystlyngheier (olivinhei), samt at lyngen i lokaliteten er i stor grad ung på grunn av det høye beitetrykket, med dominans av pionér- og byggefase. Ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav ble registrert i forbindelse med undersøkelsene og ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav er kjent fra før. Lokaliteten er undersøkt for beitemarksopp, og en rekke ubestemte arter av rødsporer (Entoloma) er registrert. Det er registrert to kartleggingsenheter, men lokaliteten er betydelig mer variert enn det som kommer til uttrykk i antall kartleggingsenheter gjennom innslag av baklihei, tørrhei og fukthei i små partier (under 20 % av lokaliteten). Lokaliteten er kuttet av prosjektgrensen i vest, og fortsetter videre mot Aunet i tråd med tidligere kartlegging.

LOKALITETSBESKRIVELSE Aune Kystlynghei nord (NINFP2310137005)
NATURTYPE: Kystlynghei D4
KARTLAGT: 11.09.2023
NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)
STØRRELSE: 2,5 daa
SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Lav lokalitetskvalitet
TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten er i begynnende gjengroing med busker og kratt (brakkleggingsfase). Den har lavt beitetrykk med få beitespor, og er uten synlige spor etter menneskelige inngrep. NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til lite da lokaliteten er liten og stort sett bare har røsslyng i moden fase. Den henger sammen med et landskap med betydelig større arealer med kystlynghei mot nord, og er såpass liten fordi den er kuttet av prosjektgrensa. Lyngen er for det meste jevn gammel og i moden fase.

LOKALITETSBESKRIVELSE Aune Kystlynghei nordøst (NINFP2310137298)

NATURTYPE: Kystlynghei D4

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 0,8 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Lav lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten er i begynnende gjengroing med busker og kratt (brakkleggingsfase). Den har lavt beitetrykk med få beitespor, og er uten synlige spor etter menneskelige inngrep.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til lite da lokaliteten er liten og stort sett bare har røsslyng i moden fase. Den henger sammen med et landskap med betydelig større arealer med kystlynghei mot nord, og er såpass liten fordi den er kuttet av prosjektgrensa. Lyngen er for det meste jevn gammel og i moden fase.

LOKALITETSBESKRIVELSE Aunhagan 3 (NINFP2310137294)

NATURTYPE: Kystlynghei D4

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 1,3 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Lav lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten er i begynnende gjengroing med busker og kratt (brakkleggingsfase). Den har lavt beitetrykk med få beitespor, og er uten synlige spor etter menneskelige inngrep.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til lite da lokaliteten er liten og stort sett bare har røsslyng i moden fase. Den henger sammen med et landskap med betydelig større arealer med kystlynghei mot nord, og er såpass liten fordi den er kuttet av prosjektgrensa. Lyngen er for det meste jevn gammel og i moden fase.

LOKALITETSBESKRIVELSE Søråelva SV (NINFP2310137305)

NATURTYPE: Kystlynghei D4

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 223,7 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Lav lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Moderat

Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten er i begynnende gjengroing med busker og trær. Beitetrykket er lavt.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til lite da lokaliteten er liten, og lite variert. Det meste av lyngen er i moden fase, og sannsynligvis har den kommet igjen etter tørken i 2014. Den

ligger i et landskap med lynchheier og beitemarker. Ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav ble registrert i forbindelse med undersøkelsene og ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav er kjent fra før.

LOKALITETSBESKRIVELSE Raudsteinfjellet N (NINFP2310137297)

NATURTYPE: Kystlynghei D4

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 151,4 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Høy lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten har lav bruksintensitet og er i begynnende gjengroing med busker og opphoping av tette matter av moser. Flekkvis inngår noe ungsog inkludert forekomster av sitkagran og bergfuru (begge SE).

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til stort på grunn av lokalitetens størrelse (mellom 30 og 300 daa), hvor betydelige arealer består av kalkrike kystlyngheier (olivinhei), samt at lyngen i lokaliteten er i stor grad ung på grunn av det beitemarktrykket, samt at mye er kommet tilbake etter tørken i 2014. Pionér- og byggefase dominerer. Av rødlistearter er blåstarr og reinrose (begge NT) registrert. Lokaliteten er undersøkt for beitemarksopp, og en rekke ubestemte arter av rødsporer (Entoloma) er registrert. Det er registrert to kartleggingsenheter, men lokaliteten er betydelig mer variert enn det som kommer til uttrykk i antall kartleggingsenheter gjennom innslag av baklihei, tørrhei og fukthei i små partier (under 20 % av lokaliteten). Lokaliteten er kuttet av prosjektgrensen i sør.

Lokaliteter med naturbeitemark

LOKALITETSBESKRIVELSE Aunhagan (NINFP2310137293)

NATURTYPE: Naturbeitemark D2.2

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 9,1 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Moderat lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten består av enger som er i bruk som beite, men med lav bruksintensitet og preg av begynnende gjengroing med ungsog og opphoping av dødt gras. Særlig mye ungsog ut mot kantene. Flekkvis tette oppslag av osperenninger. Lokaliteten har sparsomme forekomster av frøspredd sitkagran (SE).

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til moderat da lokaliteten er mellom 8 og 15 daa. Enkelte habitatspesifikke arter (3 observerte arter), blant annet blåklokke, gulmaure, legeveronika, knegras, gulaks og engkvein er registrert. Den har i tillegg forekomst av flere kartleggingsenheter, dette i tillegg til de to som er nevnt, med blant annet kalkrike fuktenger og intermediære enger. Ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav ble registrert i forbindelse med undersøkelsene og ingen rødlistearter av karplanter, moser, sopp og lav er kjent fra før. Enga er undersøkt for beitemarksopp, og enkelte ubestemte arter av rødsporer (Entoloma) er registrert.

LOKALITETSBESKRIVELSE Aunhagan 2 (NINFP2310137292)

NATURTYPE: Naturbeitemark D2.2

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 0,6 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Svært lav lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til svært redusert da lokaliteten består av et tett plantefelt med norsk gran. Artene knyttet til semi-naturlig eng er i ferd med å fortrenkes på grunn av dette.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: -

LOKALITETSBESKRIVELSE Aunhagan SØ (NINFP2310137295)

NATURTYPE: Naturbeitemark D2.2

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 3,3 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Svært lav lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til svært redusert da lokaliteten består av tett ungskog hvor artene knyttet til semi-naturlig eng er i ferd med å fortrenkes på grunn av dette, og feltsjiktet i stor grad domineres av skogsarter.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: -

LOKALITETSBESKRIVELSE Søråelva V (NINFP2310137301)

NATURTYPE: Naturbeitemark D2.2

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 15,0 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Moderat lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten består av enger som er i bruk som beite, men med varierende bruksintensitet og delvis preg av begynnende gjengroing med ungskog og opphopping av dødt gras. Særlig mye ungskog mot nord. Deler av dette arealet har langt tilbake vært slått, men dette preget er nå borte.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til moderat da lokaliteten er mellom 8 og 15 daa. Enkelte habitatspesifikke arter (4 observerte arter), blant annet blåklokke, gulmaure, tiriltunge, legeveronika, knegras, gulaks og engkvein er registrert. Den har i tillegg forekomst av flere kartleggingsenheter, dette i tillegg til de to som er nevnt, med blant annet intermediære enger. Av rødlistearter er blåstarr (NT) registrert. Enga er undersøkt for beitemarksopp, og enkelte ubestemte arter av rødsporer (Entoloma) er registrert.

LOKALITETSBESKRIVELSE Aunkollen Ø (NINFP2310137303)

NATURTYPE: Naturbeitemark D2.2

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 4,0 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Svært lav lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til svært redusert da lokaliteten består av tett ungskog hvor artene knyttet til semi-naturlig eng er i ferd med å fortrenkes på grunn av dette, og feltsjiktet i stor grad domineres av skogsarter.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: -

LOKALITETSBESKRIVELSE Aunkollen SØ (NINFP2310137299)

NATURTYPE: Naturbeitemark D2.2

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 2,2 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Moderat lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten nylig er gjenåpna og store deler av trærne som tidligere stod her er fjernet. Ingen fremmedarter er registrert, og det er ikke spor etter moderne gjødsling.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til moderat da lokaliteten er liten, men variert. Av rødlistearter er blåstarr (NT) registrert. Av arter er blant annet hvitbladtistel, blåklomme, engkvein, tiriltunge, knegras og gulaks registrert.

LOKALITETSBESKRIVELSE Aunkollen S (NINFP2310137300)

NATURTYPE: Naturbeitemark D2.2

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 1,9 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Svært lav lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til svært redusert da lokaliteten består av tett ungskog hvor artene knyttet til semi-naturlig eng er i ferd med å fortrenkes på grunn av dette, og feltsjiktet i stor grad domineres av skogsarter.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: -

LOKALITETSBESKRIVELSE Aunkollen SV (NINFP2310137304)

NATURTYPE: Naturbeitemark D2.2

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 2,0 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Moderat lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten er i bruk som beite, men med tydelig preg av oppgjødsling som følge av tilleggsfôring av beitedyr.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til moderat da lokaliteten er liten, men har en registrert VU-art (melrødspore). Den har ellers få registrerte habitatspesifikke arter på grunn av den nevnte oppgjødslingen.

LOKALITETSBESKRIVELSE Aune V (NINFP2310137302)

NATURTYPE: Hagemark D2.2.1

KARTLAGT: 11.09.2023

NØYAKTIGHET: Meget god (5 - 20m)

STØRRELSE: 2,7 daa

SAMLET LOKALITETSKVALITET BASERT PÅ MILJØDIREKTORATETS INSTRUKS: Moderat lokalitetskvalitet

TILSTANDSBESKRIVELSE: Tilstand er vurdert til moderat da lokaliteten er i bruk som beite, men med varierende beitetrykk og delvis også med noe oppslag av unge trær. Ingen fremmedarter er registrert.

NATURMANGFOLDBESKRIVELSE: Naturmangfold er vurdert til moderat da lokaliteten er liten, er variert. Den har i tillegg en registrert NT-art (blåstarr). Den har ellers en rekke registrerte habitatspesifikke. I feltsjiktet inngår blant annet knegras, blåklokke, tepperot, tiriltunge, legeveronika og gulaks. Mange av trærne er middelaldrende, mens mot sør er de yngre. Tresjikt domineres av bjørk, med innslag av selje. En rekke arter av beitemarksopp er registrert inkludert flere ubestemte arter av rødsporer (Entoloma).

5 Kilder

- Artsdatabanken. (2018a). *Fremmedartslista* 2018.
<https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018>
- Artsdatabanken. (2018b). *Norsk rødliste for Naturtyper* 2018.
<https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>
- Artsdatabanken. (2021). *Norsk rødliste for arter* 2021.
<https://artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021/>
- Artsdatabanken og GBIF Norge. (2023). *Artskart—Internettportal for artssøk*.
<https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Buer, H. (2011). *Villsauboka*. Selja Forlag, Florø.
- Fiskaa, H. M., & Mykland, H. F. (1958). *Norges bebyggelse: Nordlige seksjon Herredsbindet for Nord-Trøndelag Nordre del*. Norsk Faglitteratur.
- Grenne, S. N. (2021). *Skjøtselsplan for kystlynghei og naturbeitemark for Aunet beiteområde, Leka kommune, Trøndelag fylke*.
- Miljødirektoratet. (2013). *Kystlyngheiene i Norge—Kunnskapsstatus og beskrivelse av 23 referanseområder. Rapport M23-2013. M23.pdf* (www.miljodirektoratet.no).
- Miljødirektoratet. (2023). *Kartleggingsinstruks. Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Miljødirektoratet veileder* (M-2209 2023; s. 374).
<https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>
- Moen, A. (1998). *Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon*. Statens Kartverk.
- NGU. (2023a). *Interaktivt berggrunnskart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste*.
https://geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/
- NGU. (2023b). *Interaktivt løsmassekart fra Norges geologiske undersøkelser sin digitale karttjeneste*.
https://geo.ngu.no/kart/losmasse_mobil/
- Riksantikvaren. (2023). *Kulturminnesøk*. Hentet xx.xx.20xx fra <https://www.kulturminnesok.no/>.

Muntlige kilder:

Lise Audne Hamnes og Henrik Dolmen – Grunneier og drivere på Audne gård

Bilder

Figur 7. Lyngheier og naturbeitemarker nord for gården (Aune Kystlynghei øst) sett mot nordøst. Her finnes tette vekslinger mellom beitemark, lyngheier og myrer i de flate partiene og mindre arealer med kystlyngheier på knausene bak, før landskapet blir bratt og steinete og vegetasjonen så å si forsvinner helt opp mot fjellene i bakgrunnen. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 8. Fra omtrent samme posisjon som fig. 10, men sett mot sørøst. Høydedraget sentralt i bildet er Aunkollen. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 9. Lyngheier, gjengrodde beitemarker og myrer fra Søråelva og nordover mot Aunhagan. Det er ikke noe problem for dyra å finne ly for været i dette landskapet. På Sikt bør mye av ungslogen fjernes med tanke på å gjenåpne beitemarkene som finnes her. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 10. Landskapet nord for Audne gård sett mot sørvest fra Aunkollen. Bilde fra samme posisjon som fig. 12. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 11. Parti fra Aunkollen, fra samme posisjon som forrige bilde. Tidligere var her ifølge grunneier betydelig tettere vegetasjon og mere gras, urter og lyng sammenlignet med etter at det er beita hardt et tiår. Heiene her har godt av videre beite, men med noe lavere beitetrykk enn de siste årene. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 12. Gjengroende beiteenger på Aunhagan. Plantefeltet i bakgrunnen har svært lav lokalitetskvalitet (Aunhagan 2). Som en ser, inngår mye osperenninger og ung bjørk, og arealene må ryddes om de ikke skal gro igjen med skog. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 13. Lyngheien sør for gården sett mot nord, fjøstaket på Audne skimtes så vidt foran Aunkollen litt til venstre i bildet. Her er innslaget av bartrær større i lyngheiene, og disse må fjernes før en eventuelt kan brenne her. Som en ser, er vegetasjonen mange steder svært glissen, og det vil mange steder være slik at en må svi flekkvis snarere enn å svi store, sammenhengende arealer. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 14. Parti fra lyngheiene like sørvest for gården. Godt med røsslyng, men også mye heigråmose. Slike partier kan være vanskelige å få til å brenne godt. Skal det være aktuelt å brenne her, må det fjernes mye skog først. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 15. Parti fra hagemarka like sørvest for husene, et område med moderat beitetrykk og fine beiteenger. Hagemark er et annet ord for tresatt naturbeitemark. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 16. Parti fra beiteengene nærmest gården hvor kyrne beiter mer intensivt og det tilleggsføres. Her er beiteene åpne og beitetrykket betydelig høyere enn andre steder på gården. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 17. Fra beiteengene like nord for gården. Her er det arealer det på sikt kan være aktuelt å dyrka opp. De mest artsrike kantsonene kan med fordel få stå igjen med tanke på det biologiske mangfoldet i beitenene på gården. Kantsonen i bakkant kan med fordel tynnes. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 18. Parti fra Aunkollen sett mot sør. Området har vært hardt beita inntil for få år siden, og det er en fordel om beitetrykket opprettholdes, om enn noe lavere enn tidligere. Foto. Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 19. Landskapet på Leka er veldig spesiell geologi, med særegne olivinheier hvor røsslyngen vokser nede i bergsprekkene sammen med kalkkrevende karplanter, mens landskapet på avstand ser goldt og øde ut. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo.

Figur 20. Fra heiene foran Raudsteinfjellet i retning Audne gård med Aunkollen i bakgrunnen. Til høyre skimter en partier av innmarka på gården gjennom trærne. Før en eventuelt kan brenne lyng her, må mye skog fjernes for å sikkert kunne kontrollere brannen. Foto: Solfrid Helene Lien Langmo

Artslister

En har gjort et forsøk på å angi separate artslister for lyngheiene og naturbeitemarkene på Audne gård.

Tabell 2: Artsliste for kystlyngheia på Audne gård, basert på feltkartlegging 11.09.2023 og eksport fra Artskart 05.11.2023 (Artsdatabanken og GBIF Norge, 2023).

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	<i>Alchemilla alpina</i>	fjellmarikåpe	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Antennaria dioica</i>	kattefot	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	melbær	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Arctous alpina</i>	rypebær	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Betula nana</i>	risbjørk	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Betula pubescens</i>	bjørk	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Bistorta vivipara</i>	harerug	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Calluna vulgaris</i>	røsslyng	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklokke	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex bigelowii</i>	stivstarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex nigra</i>	småstarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex panicea</i>	kornstarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex pilulifera</i>	bråtestarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex pulicaris</i>	loppestarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex pulicaris</i>	loppestarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Danthonia decumbens</i>	knegras	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Dryas octopetala</i>	reinrose	Nær truet (NT)	11.09.2023
Karplanter	<i>Empetrum nigrum</i>	kekling	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Erica tetralix</i>	klokkelyng	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Eriophorum vaginatum</i>	torvull	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Euphrasia stricta</i>	kjerteløyentrøst	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Galium boreale</i>	hvitmaure	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Galium verum</i>	gulmaure	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Gentianella campestris</i>	bakkesøte	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Gentianella campestris</i>	bakkesøte	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	fugletelg	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Hieracium vulgatum agg.</i>	beitesvever	Ikke vurdert (NE)	11.09.2023
Karplanter	<i>Juniperus communis</i>	einer	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Kalmia procumbens</i>	greplyng	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Linum catharticum</i>	vill-lin	Livskraftig (LC)	11.09.2023

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	<i>Lotus corniculatus</i>	tirltunge	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Picea abies</i>	gran	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Picea sitchensis</i>	sitkagran	Svært høy risiko (SE)	11.09.2023
Karplanter	<i>Pinguicula vulgaris</i>	tettegras	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Pinus mugo</i>	bergfuru	Svært høy risiko (SE)	11.09.2023
Karplanter	<i>Pinus sylvestris</i>	furu	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Plantago maritima</i>	strandkjempe	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Potentilla erecta</i>	tepperot	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Rhinanthus minor</i>	småengkall	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Rhodiola rosea</i>	rosenrot	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Rubus chamaemorus</i>	molte	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Rubus saxatilis</i>	teiebær	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Saussurea alpina</i>	fjelltistel	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Sorbus aucuparia</i>	rogn	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Succisa pratensis</i>	blåknapp	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Thalictrum alpinum</i>	fjellfrøstjerne	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Vaccinium uliginosum</i>	blokkebær	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Veronica officinalis</i>	legeveronika	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Moser	<i>Campylium stellatum</i>	myrstjernemose	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Moser	<i>Grimmia torquata</i>	krusknausing	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Moser	<i>Racomitrium lanuginosum</i>	heigråmose	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Sopper	<i>Entoloma formosum</i>	bronserødspore	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Sopper	<i>Hygrocybe cantharellus</i>	kantarellvokssopp	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Sopper	<i>Hygrocybe reidii</i>	honningvokssopp	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Veps	<i>Bombus (Thoracobombus) muscorum</i>	kysthumle	Nær truet (NT)	11.09.2023

Tabell 2: Artsliste for naturbeitemarkene på Audne gård, basert på feltkartlegging 11.09.2023 og eksport fra Artskart 05.11.2023 (Artsdatabanken og GBIF Norge, 2023)

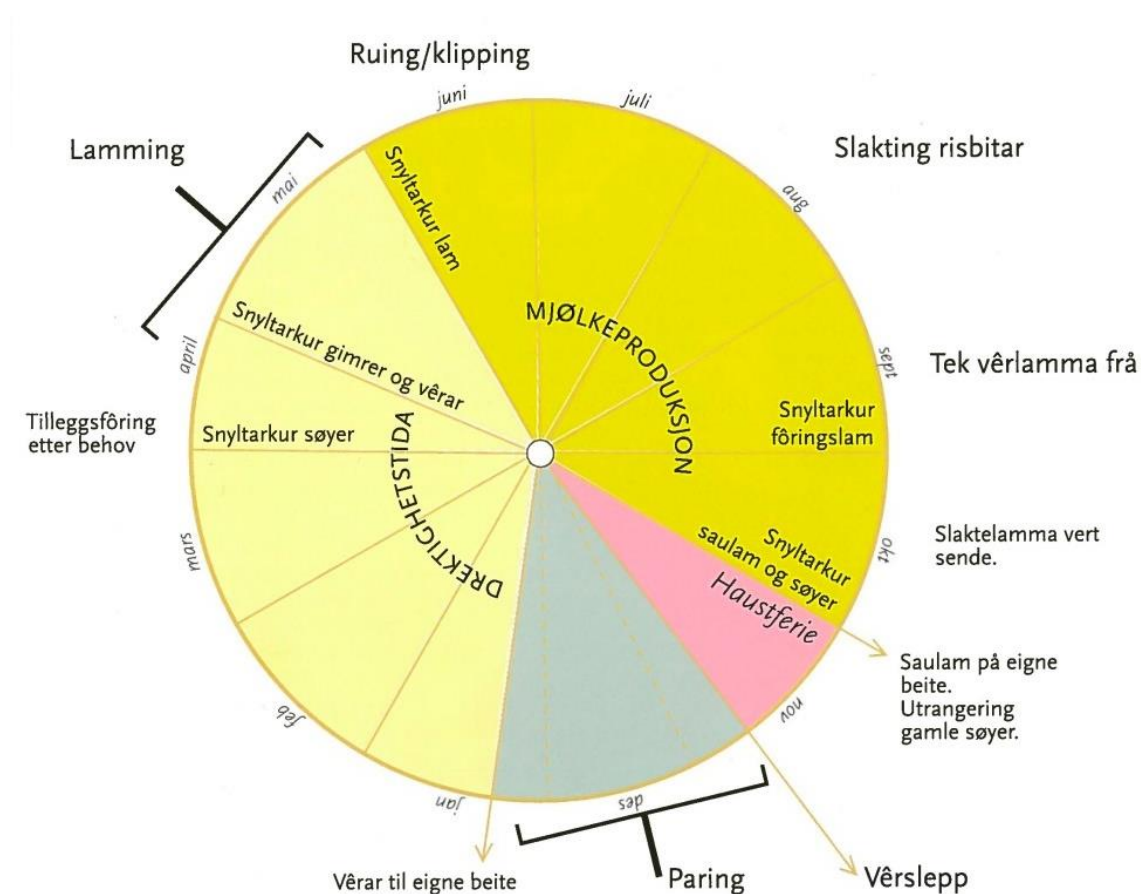
Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	<i>Achillea millefolium</i>	ryllik	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Agrostis capillaris</i>	engkvein	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Alchemilla alpina</i>	fjellmarikåpe	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Angelica sylvestris</i>	sløke	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Antennaria dioica</i>	kattefot	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Anthoxanthum odoratum</i>	gulaks	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Bistorta vivipara</i>	harerug	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Campanula rotundifolia</i>	blåklokke	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex capillaris</i>	hårstarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex flacca</i>	blåstarr	Nær truet (NT)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex nigra</i>	småstarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex pallescens</i>	bleikstarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex panicea</i>	kornstarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Carex pilulifera</i>	bråtestarr	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Cerastium fontanum</i>	arve	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Cirsium heterophyllum</i>	hvitbladtistel	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Cirsium vulgare</i>	veitistel	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Festuca rubra</i>	rødsvingel	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Festuca vivipara</i>	geitsvingel	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Filipendula ulmaria</i>	mjødurt	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Galium boreale</i>	hvitmaure	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Galium verum</i>	gulmaure	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Juncus articulatus</i>	ryllsiv	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Juniperus communis</i>	einer	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Knautia arvensis</i>	rødknapp	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Lotus corniculatus</i>	tiriltunge	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Luzula multiflora</i>	bakkefrytle	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Melica nutans</i>	hengeaks	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Nardus stricta</i>	finnskjegg	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Parnassia palustris</i>	jåblom	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	honningurt	Lav risiko (LO)	11.07.2022
Karplanter	<i>Picea sitchensis</i>	sitkagran	Svært høy risiko (SE)	11.09.2023

Artsgruppe	Vitenskapelig navn	Norsk navn	Kategori	Seneste funn
Karplanter	<i>Pimpinella saxifraga</i>	gjeldkarve	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Pinus mugo</i>	bergfuru	Svært høy risiko (SE)	11.09.2023
Karplanter	<i>Plantago lanceolata</i>	smalkjempe	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Plantago maritima</i>	strandkjempe	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Populus tremula</i>	osp	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Potentilla erecta</i>	tepperot	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Prunella vulgaris</i>	blåkoll	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Rhinanthus minor</i>	småengkall	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Rumex acetosella</i>	småsyre	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Scorzoneroide autumnalis</i>	føllblom	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Succisa pratensis</i>	blåknapp	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Thalictrum alpinum</i>	fjellfrøstjerne	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Trifolium pratense</i>	rødkløver	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Trifolium repens</i>	hvitkløver	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Veronica officinalis</i>	legeveronika	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Vicia cracca</i>	fuglevikke	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Karplanter	<i>Viola canina</i>	hundefiol	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Sopper	<i>Entoloma prunuloides</i>	melrødspore	Sårbar (VU)	11.09.2023
Sopper	<i>Hygrocybe coccinea</i>	mønjevokssopp	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Sopper	<i>Hygrocybe insipida</i>	liten vokssopp	Livskraftig (LC)	11.09.2023
Veps	<i>Bombus (Thoracobombus) muscorum</i>	kysthumle	Nær truet (NT)	11.09.2023

Eksempel på villsaudrift gjennom året fra Grøneng (Sogn og Fjordane)

Kilde: Villsauboka Buer, H. 2011. Villsauboka. Selja Forlag, Florø.

Kommentar: Denne modellen har en noe høy bruk av parasittbehandling. Merk at parasittbehandling og behandling mot utøy (flått og sauekrabbe) må vurderes lokalt.

SNO-retningslinjer for lyngbrenning

Til: Ansatte i SNO og tjenesteytere

Fra: SNO-sentralt

Dato: Gjeldende fra 2011

Mange verneområder langs kysten innehar store areal med kystlynghei. Dette er en menneskeskapt naturtype som er avhengig av bruk for å bestå. Hvis bruken opphører, vil områdene gro til med busker og trær. Fremmede arter som bergfuru og/eller sitkagran har også blitt plantet mange steder, og er i dag i full spredning. Lyngbrenning er en rask og kostnadseffektiv måte å skjøtte kystlyngheia på. Målet er å få fram en mosaikk av vegetasjonsflater med røsslynghei i ulike alder. Da vil heia få størst variasjon og vil også få best forverdi. Lyngbrenning i kombinasjon med beiting er den beste måten å skjøtte lynghei på. Hvis det i lyngheia er stort oppslag av busker og trær bør dette ryddes før man brenner. Men man kan med fordel la noe stå igjen da treklynger kan brukes som skjul for dyra og beite. Antall år mellom lyngbrenninger kan variere (fra åtte år til over 20 år). Sjekk røsslyngtilstanden; gammel og grov lyng bør brennes, men vær klar over at regenereringa etter brann kan ta noen år og det er viktig å følge med på dette slik at ikke all røsslyng brennes før ny kommer tilbake. Det beste er å brenne FØR mosemattene får mulighet til å bli heldekkende. Husk fotodokumentasjon før, under og etter arbeidet.

Før brenning

- Skjøtselshjemmel gjennom verneforskrift eller NML § 47, og bestilling fra forvaltningsmyndigheten skal foreligge
- Det er kommunen som er myndighet vedrørende åpen brenning. Åpen brenning er bare tillatt dersom kommunen har åpnet opp for dette gjennom "Forskrift om åpen brenning og brenning av avfall i småovner". Sjekk om kommunen har åpnet opp for dette. I motsatt fall må det søkes dispensasjon fra forbudet
- Stedlig politi skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Brannvesenet skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Naboer og grunneier skal alltid varsles i forkant av tidspunktet for brenning
- Ha en plan for hvordan brannen kan slukkes
- Planlegg godt hvor det skal brennes – en mosaikkstruktur mellom brente og ubrente flater er å foretrekke. Finnes det naturlige avslutningslinjer (som stier, myrkanter eller tjern) eller må det brennes branngate? Ei branngate bør ha en bredde på 5-6 m
- Brenn alltid mens jorda er fuktig eller det er tele i jorda (sein høst til tidlig vår fram til seinest 15. april)
- Ta hensyn til fugl. Brenningen bør skje før hekketiden. I de sørligste delene av kysten er ærfugl og grågås vanligvis i gang med hekking i mars måned, og brenning i slike områder bør derfor være avsluttet innen 15. mars
- Ta hensyn til fornminner og kulturminner

Under brenning

- Brenn bare under gunstige værforhold; laber bris er passe vindstyrke
- Vanligvis brenner man med vinden
- Ha godt med mannskap og slukkeutstyr (brannvifter, spader med lange skaft, snøskufler etc.)

- Brannen kan startes med en propanblåselampe. Det er en fordel å tenne på flere steder slik at det danner seg en brannfront
- Ved slukking; vær bak flammene og slukk brannen fra kilden. Slukk brannen på bakketoppen. Da mister flammene noe av kraften og er lettere å slukke
- Bruk arbeidsklær av bomull eller ull, kraftige støvler, lue og arbeidshansker

Etter brenning

- Gå aldri fra et område hvor det fortsatt kommer røyk. Forsikre deg om at brannen er godt slukket
- Ha beredskap ved behov for etterslukking
- Få inn på kart hvilke områder som er brent og når de er brent
- Stedlig politi skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Brannvesenet skal alltid varsles etter at brenningen er avsluttet
- Naboer og grunneier skal alltid varsles og etter at brenningen er avsluttet

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2023–108
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-279-7

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no